Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2003 йил 3 октябрь

№ 40 (431)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

Биринчи марта озодликдан маҳрум этишга судланган шахсларнинг жазо ўташ шароитларини либераллаштириш тўғрисида

Суд-ҳуқуқ ислоҳотларини чуқурлаштириш, биринчи марта озодликдан маҳрум этишга судланган шахсларнинг жазони ўташ шароитларини либераллаштириш, улар билан тарбиявий ишларни такомиллаштириш, бу ишда жамоатчилик ва фуқароларнинг иштирокини кенгайтириш мақсадида, инсонпарварлик тамойилига амал қилиб, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 93-моддасининг 20-бандига асосан,

ҚАРОР ҚИЛАМАН:

1. Биринчи марта озодликдан маҳрум этишга судланган шахслар 2004 йилнинг 1 февралига қадар бўлган муддатда қолган жазо муддатини ўташ учун ўтказилсинлар:

унча оғир бўлмаган жиноят содир этганлар — умумий тартибли жазони ижро этиш колонияларидан манзил-колонияларига;

ўта оғир жиноят содир этганлар — қаттиқ тартибли колониялардан умумий тартибли колонияларга;

2. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги (З.Алматов) икки ойлик муддатда ушбу масалада барча зарур чора-тадбирларни амалга оширсин ва Бош прокуратура (Р.Қодиров) билан биргаликда мазкур Фармоннинг 1-банди ижросини таъминлаш тартибини ишлаб чиқсин.

3. Бош прокуратура (Р.Қодиров) Ички ишлар вазирлиги (З.Алматов) ва Адлия вазирлиги (А.Полвонзода) билан биргаликда, озодликдан маҳрум этиш жазосини тайинлаш ҳамда уни ўташ тартиби ва шароитларини белгиловчи қонунчиликка ўзгартириш ва қўшимчаларни киритиш ҳақидаги таклифларни бир ойлик муддатда ишлаб чиқсин ва тақдим этсинлар.

4. Мазкур Фармон ижроси устидан назорат Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси А.Азизов зиммасига юклатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 26 сентябрь.

«Биринчи марта озодликдан маҳрум этишга судланган шахсларнинг жазо ўташ шароитларини либераллаштириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига

ШАРҲ

Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 50-моддасига биноан, биринчи марта қасддан унча оғир бўлмаган ва оғир жиноятлар содир этган шахслар умумий тартибли, ўта оғир жиноятлар содир этганлар эса, муқаддам судланганларга тенглаштирилган ҳолда, қаттиқ тартибли колонияларда жазо муддатини ўтамоқдалар.

Биринчи марта озодликдан маҳрум этишга судланганларни нисбатан чегараланган шароитда ва шу билан бирга муқаддам судланган шахслар билан бирга сақлаш кўпинча уларнинг тузалиши ва қайта тарбияланиши жараёнига салбий таъсир кўрсатади.

Масалан, биринчи марта озодликдан маҳрум этишга судланган шахслар одатда уларни озодликдан маҳрум этиш жойларида қайта тарбияланишига ижобий таъсир кўрсата оладиган, нисбатан мустаҳкамроқ оилавий ва бошқа фойдали ижтимоий алоқаларга эга бўладилар. Аммо, қаттиқ тартибли колонияларда жазо ўтаётиб улар амалдаги қонунчиликка биноан, умумий тартибли колонияларда жазо ўтаётганларга нисбатан қариндошлари ва яқинлари билан бирмунча кам мулоқотда бўлиш (учрашув, посилка, йўқлов олиш, телефон орқали сўзлашиш) ҳуқуқига эгадирлар.

Бундан ташқари, биринчи марта судланганларнинг узоқ муддат давомида жазони ижро этиш жойларида бир неча маротаба жазо ўтаган шахслар билан бирга бўлишлари ҳамда бу муҳитда муқаддам судланганларнинг таъсири кенг бўлиши, уларда келгусида жамият учун зарарли дунёқараш ривожланишига шарт-шароит яратади.

Баён этилганлар инобатга олинган ҳолда, Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан суд-ҳуқуқ ислоҳотлари ва жиноий қонунчиликни либераллаштиришнинг навбатдаги босқичи жараёнида, унча оғир бўлмаган жиноят содир этиб, биринчи марта судланган шахслар озодликдан маҳрум этиш жазосини манзил-колонияларида, ўта оғир жиноят содир этиб, биринчи марта судланганлар эса умумий тартибли колонияларда ўташлари мақсадга мувофиқ деб топилди.

Шу муносабат билан Юртбошимиз томонидан Бош прокуратура, Ички ишлар ва Адлия вазирликларига ҳамкорликда, бир ойлик муддатда, тегишли қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш ҳақида топшириқ берилди.

Бир вақтнинг ўзида, Ўзбекистон Республикаси Президенти, жиноят содир этган шахсларга судлар томонидан тайинланган жазоларни камайтириш ёки бошқа тарзда енгиллаштириш бўйича Конституцияда кўзда тутилган ҳуқуқидан фойдаланиб, ҳозирда жазо ўтаётган, биринчи марта судланган шахслардан унча оғир бўлмаган жиноятлари учун озодликдан маҳрум этилганларни умумий тартибли жазони ижро этиш колонияларидан манзил-колонияларига, ўта оғир жиноятлар учун эса - қаттиқ тартибли колониялардан умумий тартибли колонияларга ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Шундай қилиб, унча оғир бўлмаган жиноятлар учун биринчи марта озодликдан маҳрум этилган шахслар жазони ўташ даврида оилаларидан деярли ажралмаган ҳолда, уларни нафақат моддий жиҳатдан таъминлаш, балки фарзандлари тарбиясида иштирок этиш имкониятига ҳам эга бўладилар. Ўта оғир жиноятлари учун биринчи марта судланган шахслар билан тарбиявий ишларни олиб боришда жамоат ташкилотлари ва фуқароларнинг иштирок этиш имконияти ҳам кенгаяди.

Юқорида қайд этилган шахсларни енгилроқ тартибли колонияларга ўтказиш Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ва Ички ишлар вазирлиги томонидан белгиланган тартибда 2004 йилнинг 1 февралига қадар амалга оширилади.

«Тоштўқимачи» ОАЖ тандалаш цехи ишчиси Муножот Мамаюсупова касбига меҳр қўйганлиги, меҳнатсеварлиги билан жамоадошларига намуна бўлаётир.
СУРАТДА: Муножот Мамаюсупова.

Козим ЎЛМАСОВ олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида

ДАВРА СУҲБАТИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси ҳамда Матбуот ва ахборот қўмитаси Ўзбекистон Республикаси Олий суди билан ҳамкорликда "Суд ҳокимияти ва оммавий ахборот воситалари: ўзаро муносабатлар амалиёти ва истиқболлари" мавзуида мамлакатимизнинг етакчи газета ва журналлари вакиллари, теле ва радио журналистлар иштирокида давра суҳбати ўтказди.

Олий Мажлис Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раиси Н.Исмоилов давра суҳбатини очиб, суд ҳокимияти билан оммавий ахборот воситалари ўртасидаги ўзаро муносабатлар, суднинг мустақиллигини таъминлаш, унинг обрўсини оширишда оммавий ахборот воситаларининг роли ҳақида сўз юритди.

Қизғин ва беғараз баҳс-мунозаралар руҳида ўтган давра суҳбати давомида Оммавий ахборот воситалари билан судлар ўртасидаги муносабатларнинг турли қирраларини тартибга солиб турувчи қонун ҳужжатларини такомиллаштириш, суд ҳокимиятининг мустақиллигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқий саводхонлигини юксалтириш, оммавий ахборот воситаларининг жамият ҳаётида "тўртинчи ҳокимият" сифатидаги ўрнини мустаҳкамлаш йўлларини янада қатъият билан излаш лозимлиги қайд этилди. Айниқса, Ўзбекистон Республикаси Олий суди раисининг ўринбосари Б.Жамолов Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитаси раисининг ўринбосари И.Ғафуров, Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси ҳамраиси Х.Дўстмуҳаммад ва давра суҳбати бошқа иштирокчиларининг бу борадаги фикр ва мулоҳазалари йиғилишга ўзгача кўтаринкилик бахш этди.

Давра суҳбатида мамлакатимизда изчил амалга оширилаётган суд ислоҳотини, жиноий жазоларни либераллаштиришдек одил сиёсатни жамиятимиз учун нақадар аҳамиятли эканлиги очиб берилди ва судлов билан боғлиқ жараёнларни ёритишда телевидение ва радионинг, газета ва журналларнинг ўрни, бу масалаларга ёндашишдаги айрим муаммоларга алоҳида тўхталиб ўтилди.

Шерали ОТАБОЕВ,
"Адолат" мухбири.

Партия ахбороти

ЎҚИТУВЧИЛАР КУНИГА БАҒИШЛАНДИ

1 октябрда бутун республикамиз аҳли ёшларимизга таълим-тарбия бериб, баркамол, етук инсонларни етиштиришга бутун умри, бор кучини сарфлаб, эл ҳурмат-эҳтиромига сазовор бўлаётган ўқитувчиларимиз ва мураббийларимизнинг анъанавий касб байрамини кенг нишонлади.

Ҳокимиятлар, олий, ўрта махсус ва ўрта таълим ўқув юртлари, жамоат ташкилотлари бу байрамни мароқли ва мазмунли қилиб ўтказишда фаол иштирок этдилар.

Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси Тошкент шаҳар Кенгаши ва Яккасарой тумани ҳокимиятининг ташаббуси билан мазкур байрамга бағишланган тадбир Тошкентнинг энг кўркам оромгоҳларидан бири — Бобур номли истироҳат боғида бўлиб ўтди. Юзлаб ўқитувчи-педагоглар, талабалар, тошкентликлар ва пойтахтимиз меҳмонлари эътиборини жалб этган бу тадбирда Республика эстрада-цирк коллежининг истеъдодли талаба ва ўқитувчилари томонидан катта концерт берилди. Олқишларга сазовор бўлган ва кун бўйи давом этган бу концертга Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Юнус Тўраев бадиий раҳбарлик қилди. Айём тадбири кўпчиликда катта таассурот қолдирди. Унда Ўзбекистон "Адолат" СДП Сиёсий Кенгаши котиби Равшан Ҳайдаров, Тошкент шаҳар партия Кенгашининг биринчи котиби Шуҳрат Юсупов ва партиянинг бошқа раҳбарлари фаол иштирок этишди.

Ўз мухбиримиз.

● Кучли давлатдан кучли жамият сари

ДЕПУТАТЛИКНИНГ МАСЪУЛИЯТИ КАТТА

бунга эришиш ва бўлажак сайловларда ютиб чиқиш учун сиёсий партиялар фаолликни янада кучайтириши зарур

Мамлакатимизда демократик фуқаролик жамиятини қуришдек муҳим вазифалар изчил амалга оширилмоқда. Бу орқали жамият сиёсий-ижтимоий, иқтисодий-маданий ҳаётини, давлат ва жамият қурилишини янада эркинлаштиришнинг янги босқичига кириб борилмоқда. Яқиндагина қабул қилинган ва кучга кирган "Референдум якунлари ҳамда давлат ҳокимияти ташкил этилишининг асосий принциплари тўғрисида"ги, "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида"ги, "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси тўғрисида"ги Конституциявий Қонунлар бу борада катта қадам бўлди.

Бу улкан ва ўта муҳим вазифани амалга оширишда сиёсий партияларнинг ўрни ва роли беқиёсдир. Сиёсий партиялар Қонун чиқарувчи ҳокимият бўлган Олий Мажлиснинг палаталарини шакллантиришда бевосита қатнашадилар. "Сиёсий партиялар тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунида Сиёсий партияларнинг Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлисида ўз фракцияларини тузишга имконият берилган. Бу фракция аъзолари сессияларнинг кун тартибини тузишда, кун тартибидаги ҳар бир масала бўйича музокараларда иштирок этиш, Олий Мажлис Раисига, Республика ҳукуматига, вазирларга, бошқа давлат органларининг раҳбарларига сўровлар билан мурожаат қилишлари, Олий Мажлис раҳбарлигига тегишли қўмита ва комиссиялар раислигига номзодлар бўйича таклифлар киритиш каби қатор ҳуқуқларга эгадирлар. Шунингдек, Сиёсий партиялар маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фаолиятида ҳам ўз гуруҳлари орқали иштирок этадилар.

Кўриниб турибдики, сиёсий партияларнинг жамият ҳаётида фаол иштирок этиши учун ҳуқуқий асос бўлган қонунлар мавжуд. Сиёсий партиялар шу қонунларга суяниб, янги профессионал парламент бўлган-икки палатали Олий Мажлисни сайлашда етакчи бўлишлари лозим. Президентимиз Ислом Каримов Олий Мажлиснинг П чақириқ XI сессиясида қилган маърузасида таъкидлаганидек: "Қуйи, яъни, конунчилик палатаси, ўз фаолиятини доимий, профессионал асосда амалга оширади. Ўз-ўзидан равшанки, бу ҳол мазкур палатага сайланадиган депутатлар таркибининг сифат жиҳатидан ўзгаришига, уларнинг малака ва касб маҳоратига бўлган талабнинг ортишига олиб келади."

Демак, Қонунчилик палатасига депутатликка номзодлар кўрсатишдек масъулиятли вазифага сиёсий партиялар алоҳида эътибор қаратишлари лозим. Чунки Қонунчилик палатаси депутатлигига номзодлар зиммасидаги катта масъулият улардан қатор фазилатларга эга бўлишни талаб этади. Сиёсий партиялар кўрсатадиган номзодлар аввало маънавий соғлом, халқ ва давлат манфаатларини шахсий манфаатидан устун қўювчи шахс бўлиши лозим.

Сиёсий партиялар рўйхатга оладиган депутатликка номзод ўз ҳақ-ҳуқуқини танийдиган ва бунинг учун курашадиган бўлсин, депутатлик ҳуқуқидан жамият, уни сайлаган сайловчилар манфаати учун фойдалансин. Ҳар бир номзоднинг орқасида сайлов пайтида унга овоз берган минглаб турли ёшдаги, касбдаги ва ижтимоий иқтисодий аҳволи турли хил бўлган кишилар турганлигини бир дақиқа унутмаслиги лозим. Собиқ шўро даврида "депутат — халқ хизматкори" деган дабдабали ибора бўлиб, реал ҳаётда бу "хизматкор"нинг халқ билан иши бўлмас эди. Ўз сайловчилари билан мустаҳкам алоқада бўлиш, улар билан учрашиб туриш, уларнинг дардидан хабардор бўлиш, уларнинг манфаати учун курашиш янги профессионал парламент аъзосининг муҳим фазилати бўлиши лозим.

Халқ депутатлигига номзод ўз кучи ва имкониятларига таянадиган, уларни ишга солиб, самарасини кўрсата оладиган бўлиши лозим. Одатда лавозимда турган ёки "қўли узун" кишилар сайловларда ғолиб бўлишарди. Сиёсий партиялар ўз номзодларининг имкониятларини ишга солишига кўмак бериши керак.

Бўлажак халқ депутатлигига номзод атрофида содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларга мустақил муносабат билдирсин. Бировнинг фикри, кўрсатмаси билан ишламаслик учун у чуқур билимга эга бўлиши, мушоҳадали, воқеа-ҳодисаларни ўз ақл чиғириғидан ўтказадиган бўлиши лозим.

Сиёсий партиялар рўйхатга оладиган депутатликка номзодлар қийинчиликларга бардош берадиган, руҳий тушкунлик, ҳафсаласизлик оқибатида дарров ўз позициясидан чекинадиган бўлмаслигига эътибор қилишлари лозим.

Хуллас, жуда кўпгина фазилатларни ўзида мужассам қилган, халқ ҳурматига сазовор бўлган жамоада ўз ўрнига эга бўлган киши бўлиши лозим.

Хўш, бундай фазилатли одамларни сиёсий партиялар қандай топадилар, — деган савол туғилиши табиий. Аввало, жамоа фикрига қулоқ солиш, одамлар ўртасида турли сўровномалар тарқатиб, уларнинг натижасини ўрганиш маҳалла қўмиталари, ташкилот, муассаса раҳбарлари фикрларига қулоқ солиш, ходимлар заҳирасини ўрганиш ва бошқа усуллардан фойдаланиш мумкин. Ахир, депутат деган номнинг масъулияти бениҳоя катта, у жамиятни бошқарадиган ҳокимият аъзоси бўлади.

Сиёсий партиялар ўз фаолиятларини халқ депутатлигига номзод танлаш билан чеклаб қўймайдилар, улар ўз номзодларини сайловда ғалаба қилиш учун демократик сайловлар ўтказилишига ҳам ҳисса қўшадилар.

Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганидек: "Энг етук, юксак демократик тамойилларга жавоб берадиган сайлов тизимини марказда ҳам, жойларда ҳам жорий этмасак, билиб қўйинглар, буларнинг барчаси ҳеч нарсага ярамайдиган қуруқ гап бўлиб қолади". Ана шу тарздаги сайловлар мамлакатимизда профессионал парламентни шакллантиради.

"Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси тўғрисида"ги Конститутуциявий Қонун Олий Мажлисга сайланган халқ депутатларига катта ваколатлар беради. Депутатлар Қонунчилик палатасида сиёсий, профессионал ва бошқа фракциялар ва депутатлар гуруҳлари шаклида депутатлар бирлашмаларини тузишлари мумкин. Фракция ва депутатлар гуруҳининг фаолияти мамлакатимиз ички ва ташқи сиёсатининг муҳим масалаларини муҳокама қилиш, давлат ва жамият ҳаёти учун зарур бўлган қонунларни тайёрлаш ва қабул қилишда фаол иштирок этиш, палата мажлисининг кун тартиби бўйича таклифлар киритиш, муҳокама қилинаётган масалалар бўйича сўзга чиқиш, палатанинг кенгаши, қўмиталари ва комиссиялари ишида иштирок этиш, ҳукумат аъзоларини уларнинг фаолияти бўйича эшитиш масаласини кун тартибига қўйиш, фракция учун зарур бўлган материаллар ва ҳужжатларни давлат органларидан талаб қилиб олиш каби қатор ваколатларга эга. Бундай ваколатларни сидқидилдан ва тўла бажариш учун депутатликка сайланадиган прокуратура органлари ходимлари, вазирликлар, идораларнинг раҳбарлари депутат бўлиб сайлансалар, эгаллаб турган лавозимларидан бўшаш тўғрисида ариза берган тақдиридагина Олий Мажлис депутатлигига номзод этиб рўйхатга олинадилар.

Қонунчилик палатасида ва халқ депутатлари кенгашларидаги турли партиялардан сайланган депутатларнинг фракцияларга бирлашиши расмиятчилик учун эмас, партия манфаатларидан келиб чиқиб, жойлардаги ҳақиқий аҳволни ўрганиш, таҳлил этиш, турли мансабдорлар фаолиятига баҳо бериш, жойлардаги камчиликлар ҳақида ўз матбуот органлари орқали хабар бериш ва шу тарзда қонунларнинг турмушга татбиқ этилиши ижросини назорат қилишга имконият яратилади. Бу эса кишилармиздаги фаолликка мойил бўлган хоҳиш ва истакларни кучайтиради, одамларни ҳимоя қиладиган куч борлигига ишончни мустаҳкамлайди.

Бўлажак профессионал парламентнинг биносига қўйиладиган ҳар бир ғишт пухта бўлиши, бу парламент мустақил давлатимизни янада мустаҳкамловчи халқчил қонунлар қабул қилиши учун сиёсий партияларнинг фаоллиги кучайтирилиши лозим.

Шариф БОЛТАЕВ,
Бухоро Давлат университети доценти.

"Адолат"га жавоб берадилар

"РАҚОБАТГА ДОШ БЕРОЛМАЙ"

("Адолат" газетаси, 2003 йил 18 июль, №26 (417).

Газетамизда юқоридаги сарлавҳа остида берилган мақолада Фарғона вилоят дон маҳсулотлари ишлаб чиқариш акционерлик уюшмасининг бош корхонасида тайёрланаётган ун сифатсизлиги учун нон корхонаси тўхтаб қолганлиги танқид қилинган эди. Яқинда мақолага Фарғона вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари Т. Эгамбердиевдан жавоб хати олдик. Унда шундай дейилади:

"Газетада эълон қилинган "Рақобатга дош беролмай" сарлавҳали танқидий мақола "Фарғонадонмаҳсулотлари" ишлаб чиқариш акциядорлик уюшмаси томонидан ўрганиб чиқилди.

Мазкур мақола уюшма йиғилишида муҳокама қилиниб, тизим корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни сифатини янада яхшилаш, иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш ва ишчи хизматчиларни ижтимоий аҳволини юқори даражага кўтариш чораларини қўллаш корхона раҳбарларига топширилди.

"Обуна — 2004"

"АДОЛАТ" ҲАМИША СИЗГА ҲАМРОҲ БЎЛСИН!

Адолат ва ҳақиқат жарчиси "Адолат" газетаси йил сайин одамлар қалбидан чуқур жой олмоқда. Газета саҳифаларида турмушимизнинг ҳамма соҳалари изчил ёритилиб борилаяпти. Юртимизда адолат тамойилларини қарор топтиришга хизмат қилмоқда.

Газета келаси йили ҳам кўпчилик муштарийларининг севимли нашрига айланади. Унда сиз газетхонлар ўзингизни қизиқтирган кўплаб масалаларга жавоб олиб, ранг-баранг мавзулардаги бир-биридан қизиқарли мақолалар, очерк ва фельетонлар, памфлетлар билан танишасиз. Севимли газетангиз порахўрликка, таъмагирликка, мансабпарастларга, ўз вазифасини суиистеъмол қилувчиларга, таниш-билишчиликка ва эл ризқига чанг солган, кибру ҳавою айш-ишратга берилганларга қарши адолат шамшири билан дадил курашаверади.

Азиз муштарийлар! Айни пайтда газетага обуна давом этмоқда. Келгуси йилда ҳам уни қўлдан қўймай ўқий десангиз — "Адолат"га обуна бўлинг!

Нашр кўрсаткичи — 100.

Ҳамкорлик истиқболлари

Ўзбекистон мармари–юртнинг фахри ва истиқболи. Жаҳоннинг кўплаб нуфузли кўргазмаларида олтин ва кумуш нишонларга сазовор деб топилган, камалакнинг етти рангини ўзида мужассам этган табиатнинг нодир мўъжизаси. Ўзбекнинг довруғи ҳақида гап кетганда тошлар ҳам тилга киради, демоқнинг маъноси шундан эмасми.

САМАРҚАНД МАРМАРИ ВА ИТАЛИЯ ТЕХНОЛОГИЯСИ

жаҳон бозорида рақобатга йўл очмоқда

Юртнинг бу бебаҳо бойлиги фақатгина ифтихор рамзи эмас. Бозор иқтисодиёти шароитида у юқори даромад келтириши, мамлакатнинг фаровонлигига хизмат қилиши даркор. "Самарқандмармар" акциядорлик жамияти фаолиятига назар солсангиз бунга тўлиқ ишонч ҳосил қилишингиз мумкин.

Истиқлол йилларида жамиятга қарашли корхоналарда мармар хом ашёси қазиб чиқариш деярли 4 баробар кўпайди. Маҳсулот сифати эса жаҳон стандарти талабларига тўла жавоб берадиган бўлди. Хусусан силлиқланган мармар бугун Россия, Украина, Чехия, АҚШ сингари жаҳоннинг кўплаб мамлакатларига етказилмоқда. Экспорт салоҳияти йилдан-йилга ортиб бормоқда.

—Хом ашёни қазиб олиш ва унга ишлов беришда Италиянинг замонавий технологияси жорий этилгани бағоят қўл келмоқда,— дейди "Самарқандмармар" акциядорлик жамияти раиси Баҳром Бобоқулов.— Илгари мармар тошларидан 30 фоизигача қайта ишлашга яроқли маҳсулот олинган бўлса эндиликда бу миқдор 65-70 фоизни ташкил этмоқда. Ортиқча харажатлар кескин қисқариб таннарх арзонлашганлигини айтмайсизми? Ҳозир хорижнинг "Тема—Фруголи" техник ускунаси ёрдамида йилига 60 минг квадратметргача мармар плиталари ишлаб чиқарилмоқда.

Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига кўра биргина Зарбанд мармар конининг умумий заҳираси 3,5 миллион метр кубни ташкил этаркан. Бу эса ишлаб чиқаришнинг ҳозирги суръатларида кондан 100 йил давомида фойдаланиш мумкинлигини англатади. Демак, хорижий сармоядорлар ҳам, маҳаллий ишбилармонлар ҳам узоқ вақт манфаатли ҳамкорлик қилишлари учун асос бор.

Эътиборли жойи шундаки, бир вақтлар собиқ иттифоқнинг марказий шаҳарлари — Москва, Ленинград, Киев, Минскдаги ҳашаматли метрополитенлар, ҳукумат қароргоҳларини безашда ишлатилган ноёб мармар бугун ўз юртимиздаги салобатли биноларга, кўча ва хиёбонларга кўрк-жозиба бағишламоқда. Самарқанд мармари халқнинг азалий ҳунармандчилигини ривожлантиришга, бадиий ижод қирраларини кенгайтиришга ҳам хизмат қилмоқда. Япония, Франция, Германия сингари мамлакатларда ўтказилган халқ амалий санъати кўргазмаларида ўзбек усталарининг маҳорати тан олингани фикримизнинг далилидир.

—Мамлакатнинг иқтисодий салоҳиятини экспорт белгилайди, — дейди "Самарқандмармар" акциядорлик жамияти бош муҳандиси Абдуҳамид Музробов. — Шунга кўра ҳозир экспортга тайёрланаётган мармар ҳажмини кўпайтириш, хорижий буюртмачилар билан янги шартномалар тузишга ҳаракат қилаяпмиз. Соҳанинг истиқболи бизни шундай ишлашга, бозор рақобатида енгиб чиқишга ундамоқда.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
"Адолат" мухбири.

Мустақиллик — улуғ неъмат

ВАТАННИ СОТГАНЛАР ХОР БЎЛУР

Истиқлолни бизга Худо берди. Бундан бошимиз осмонга етди. Тўғри, ўтиш даври бирор мамлакатда ҳам осон кечган эмас. Шу боис, бизда ҳам бу даврнинг осон кечмаслиги тайин эди. Бунга иқрор бўлиш эса ҳар биримизнинг инсонпарварлик бурчимиздир. Ахир биз ота-онамизга "Нега кўпроқ пул топмайсиз", дея маломатлар қилмаймиз-ку. Шунга ўхшаб, Ватандан ҳам "Нега менга катта имкониятлар яратилмаяпти", деб сўраб бўлмайди. Ахир шу Ватан барчамизники. Уни ривожлатириш ва тараққиётга бошлаш ҳаммамизнинг зиммамизда. Агар аҳил бўлиб, бир бировимизни алдамай, шу юрт учун фидокорона, жонимизни жабборга бериб меҳнат қилсак, бир куни унинг натижасини албатта, кўрамиз. Аксинча, бир-биримизни оёғимиздан чалсак, бахиллик қилсак, тор ўйлаб, эртанги кунларни ўйламасак, бир-бировни қўллаб-қувватлаш ўрнига кўкрагидан итарсак, нимага ҳам эриша олардик.

Шу озод Ватан бизники, уни қанча кўкларга кўтарсак, дунёга танитсак, ўзимиз ҳам шунчалар таниламиз. Бошқа йўл йўқ.Мустақиллигимиз шарофати билан ўн икки йил озод яшадик. Бироқ таажжубланарли томони шундаки, ҳар кимнинг феъл-атвори ҳар хил. Айримлар ўзи севган касбини маҳкам ушлади. Бошқа бировлар эса кўпроқ бойлик орттириш илинжида хорижга чиқиб кетди. Бунга ҳеч ким қаршилик қилмади. Шунинг ўзи мамлакатимизда инсон ҳақ-ҳуқуқлари ва эркинликлари тўла ҳимоя қилиниб, қўллаб-қувватланганидан далолат эмасми?

Хорижда яшаб, хизмат қилсангиз ҳам ўзбек бўлиб яшанг. Ўзбек эканлигингизни асло унутманг. Кўксингизда миллий ғурур офтоби порлаб турсин. Ўзбек халқига ёрдамингиз тегса, бош устига, хоҳлаган жойингизда истаганча яшайверинг, ишлайверинг. Билиб қўйинг, садоқатингизни ўзбек халқи асло унутмайди. Ахир бугун кимдир хорижда, кимдир Ўзбекистонда ишлаб, Ватан мустақиллигига ҳисса қўшаяпти. Бу табиий ҳол. Эндиликда Ўзбекистоннинг ўз Қаҳрамонлари бор. Юрт байроғини кўкларга кўтарган азаматлар юртимизда оз эмас. Теннис устаси Ирода Тўлаганова, боксчилар Артур Григорян, Муҳаммадқодир Абдуллаев ва бошқаларни мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Улар қаерда бўлмасин Ўзбекистон байроғини кўзларига суртиб, соғиниб яшамоқда. Чунки юртини, ота-онасини ўйлаган одам эртага уялиб қолмайди.

Бироқ шундай бир ажойиб дамларда ўз Ватанини сотишга тайёр турган юртфурушларни кўриб, ғашинг келади. Улар юртни эмас, пулни ўйлайдилар. Уларни ўзбекнинг ўтмиши—буюклиги қизиқтирмайди. Бундайлар фақат чўнтагини қаппайтириш пайида бўлишади. Улар Ватанни ўйлаб эмас, ўз манфаати учун елиб-югурадилар, пул қидирадилар. Уларни она-юрт манфаати, миллий манфаатлар, ор-номус масаласи қизиқтирмайди.Яшашларидан мақсад ҳам шу бойлик орттириш, пул излаб топиш, кимгадир яна қул бўлиб, ялиниб-ёлвориб бўлса-да, бойликка эга бўлиш.

Ўтиш даври қийинчиликларига оғир бўлса ҳам биз чидадик. Худога шукр, бугун улардан фориғ бўлмоқдамиз. Шу азиз Ватан бизники. Биз унга бўлган муҳаббатимизни, садоқатимизни ҳеч қачон юрагимиздан юлиб ташлай олмаймиз. Чунки биз бу юртни севамиз. Шунинг учун ҳам яхши кунларга ҳам, оғриқли кунларга ҳам чидаймиз. Мана керагида сабр қилдик. Бугун ташвишли кунлар ортда қолди. Юртимизда файзу тароват, фаровонлик, ободонликка дўстларимизни ҳаваси келмоқда, душманларимиз эса куйиб, адо бўлишмоқда. Энди юзимиз ёруғ. "Ватанимни севаман", деб айтишга ҳақлимиз. Юртни тарк этиб, Ватанни сотиб, дўстлардан кечиб юрганлар, Ўзбекистонга, мустақилликка тош отган сиз ватангадоларнинг бугун юзи қора.

Шунга монанд биз давлат кўрган халқмиз. Ўз муаммоларимизни ўзимиз ҳал қила оламиз.Мана, минг шукрки, Ўзбекистон дунё ҳамжамиятида ўз ўрнини топиб, илдам одимлар билан тараққиёт сари юз тутмоқда. Буни юртимизда рўй бераётган барча ўзгаришлар тасдиқлаб турибди. Кеча виждонини сотиб, иймонини сотиб пул топганларнинг бойлиги энди вафо қилармикан? Ўз юртини ёмонлаб топган пуллари уларга буюрармикан? Одамларни алдаб, чалғитиб, демократияни ёқлагандай бўлиб эвазига Ватанни сотиб топган мўмай пуллари умрининг охиригача етармикан? Етмайди, мен бунга аминман. Ватандан узоқда яшаб, юртга тош отишдан ёмони борми? Биз эса шу ерда, шу муқаддас тупроқда яшаймиз, уни эъзозлаймиз. Ўзимиз барча муаммоларга ечим топамиз, ҳал этсак хурсанд бўламиз. Чунки биз энди бировларга қарам эмасмиз, истиқлолга эришган озод мамлакатда яшаяпмиз. Шундай бир қизғин ва миллат учун улкан ифтихор касб этадиган даврда хорижда яшаб маза қилинг, пул топинг, бойлик тўпланг, беш юлдузли меҳмонхоналарда роҳатланиб яшанг биз бунга қарши эмасмиз. Фақат ўз Ватанингизга, ота-онангиз яшаб ўтган бу муқаддас заминга нафратингизни сочманг. Кимки бу юртни сотса уни бу тупроқ қарғайди, эл қарғайди. Амударё, Сирдарё қарғайди, қийналаётган Орол қарғайди. Бу қарғишлар ватанфурушларни бир куни кунпоёкун қилиб юбориши турган гап.

Қандай яшашни биз ўзимиз яхши биламиз. Биз ўз сабримиз, шу юртга садоқатимиз, саъй-ҳаракатларимиз, ҳалол ва фидойи меҳнатимиз билан мустақилликни мустаҳкамлаймиз. Насиб этса дунё халқлари ҳавас қиладиган озод ва тараққиётга эришган буюк мамлакат ҳам қурамиз. Бир куни ўзингиз кўриб бунга амин бўласиз. Балким ҳали бир куни фарзандларингиз, набираларингиз юртимизга сайёҳ бўлиб келиб, "Отам нега бу роҳатижон жойларни ташлаб кетди экан?" дея афсусга тушарлар.

Ватанини сотганларнинг хору зор бўлиши қадим-қадимлардан аён. Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир. Муқаддас нарсаларга асло бевафолик қилиб бўлмайди. Бундай одамлар охир-оқибат тавқу лаънатга учрайдилар.

Бугун бутун бир ўзбек халқи мустақиллик ҳимоясига отланган. Ҳар бир ўзбекистонлик бу яратилаётган озодлик биносига бир ғишт қўйишни ўз мақсади деб билмоқда. Бундан ҳам улуғвор мақсад, бундан-да улуғроқ орзу борми дунёда.

Давлатмурод САЪДУЛЛАЕВ.

Пойтахтдаги Республика молхомашё биржасида Хитой халқ республикасининг юртимиздаги элчихонаси томонидан хитой чойларининг кўргазмаси ўтказилди. Унда хитойнинг 14 та чой ишлаб чиқариш компаниялари иштирок этди.

ХИТОЙ ЧОЙЛАРИ КЎРГАЗМАСИ

ХХРда чой плантациялари майдони 1 миллион 180 минг 100 гектарга етади. Ўтган йили бу ҳудуддан олинган ҳосил 720 минг тоннага етди. Қадим-қадимдан буюк ипак йўлидаги икки давлат - Ўзбекистон ва Хитой ўртасида савдо алоқалари йўлга қўйилган. Бугунгача чинни, газлама ва бошқа маҳсулотларни жаҳонга экспорт қилиб келаётган Хитой давлатида чой ўстириш ҳам муҳим ўрин эгаллайди. Тарихий маълумотларга кўра, чойдан хитойликлар шифобахш ичимлик сифатида тўрт минг йилдан бери фойдаланади. Қадим Чин давлати 1500 йилдан бери чой экспорт қилади. Чойни етиштириш, уни қайта ишлаш, қадоқлаш, ўзига хос усулда дамлаш ва истеъмол қилишда бу халқнинг олдига тушадигани йўқ. Бу хусусиятлар ўзбек халқида ҳам мавжуд. Шунинг учун Хитой ишбилармон доиралари, шу давлатнинг юртимиздаги элчихонаси вакиллари ҳар иккала мамлакат иқтисодий ҳамкорлигига хизмат қилувчи кўргазмаларнинг дастлабкисини айнан мана шу хушхўр ичимликка бағишлашди.

- Ўзбекистон билан алоқаларимиз узоқ тарихга эга, - деди делегация раҳбари Янг Шенг Жун. - Бугун икки давлат ва унинг ҳукумати микёсида ўзбек ва хитой халқи бир-бирига тобора яқинлашяпти. Мақсадимиз, дўстлик ришталарини мустаҳкамлашга хизмат қилиш, қолаверса, бир пиёла чой устида ўзбекистонлик тадбиркорлар орасидан ўзимизга ҳамкорлар топишдан иборат.

"Туркистон-пресс"

«Пахта — 2003»

ҚУТЛУҒ ҚАДАМ

Бугун Қуйи Чирчиқ туманида кўзларни яшнатиб, чаман-чаман бўлиб очилган оппоқ пахтазорга боққан кишининг кўнгли яйрайди. Деҳқону фермерларнинг эса қувончи чексиз. Ҳосилнинг мўллигидан дилларида фахру ифтихор туйғуларини туймоқдалар.

— Ҳокимимиз Рустам Холматов қадами қутлуғ раҳбар экан, — дейишмоқда уларнинг қайси бирлари билан суҳбатлашманг. — Пилла, ғалла мўл бўлди. Туманимизда ободончилик соҳасида олиб борилаётган ишлардан ҳам мамнунмиз. Уларнинг ҳаммаси нафақат биз учун, балки фарзандларимизнинг ҳам келажаги учун қилинаётганлигини ўйласак кўнглимиз тоғдай кўтарилади. Аслида ҳамма нарса раҳбарга, унинг элпарварлигига боғлиқ, деган гаплар бежиз эмас экан. Юксалишдан орқада қолган Қуйи Чирчиқда янгиланиш эпкинлари сезилмоқда. Янги ҳаёт нафаси уфураяпти...

Албатта, буларнинг ҳаммаси яхши ниятлар, эзгу ишлар, фидокорона меҳнат шарофатидандир. Айни кунларда туманда пахта йиғим-терими уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Туман пахтакорлари, деҳқону фермерлари 14 минг 836 гектар майдондан 35 минг 225 тонна "оқ олтин" йиғиштириб олиб, ялпи ҳосилдорликни 25,5 центнерга етказиш иштиёқида терим суръатига суръат қўшмоқдалар. Унда маҳаллий аҳоли ва Қибрай, Зангиота, Паркент туманларидан келган ҳашарчилар билан биргаликда 30 минг теримчи қатнашаяпти. Ўз техникаларини мавсумга тўла шайлаб, пахтакорларга мададкор бўлишга ошиқаётган туман "Машина-трактор парки" очиқ акциядорлик жамияти механизаторлари ҳадемай пахтазорда жавлон уришади. 32 та замонавий "КЕЙС" машиналари ёрдамида 5 минг 100 гектар майдондаги пахта йиғиштириб олинади.

Валижон Ҳакимқулов бошчилигидаги "Жаҳонгир", Рефат Чойбеков бошчилигидаги "Усан" фермер хўжаликлари туманда биринчи бўлиб маррага етиб келишди. "Умида — 1", "Ғофур", "Зангор" фермер хўжаликлари режани бажариш арафасида. "Мустақиллик" пахта тозалаш корхонасида ишлаётган 300 нафардан зиёд ишчи-хизматчининг эса қўли-қўлига тегмайди. Жамоада янги ҳосил сифатли қабул қилиб олиниб, қайта ишлашга тайёрланмоқда. Корхонада олиб борилган 94 миллион сўмлик қайта таъмирлаш ишлари боис хом ашёни яна ҳам сифатли қайта ишлаш имконияти туғилди. Шу сабабли ҳам толанинг 95 фоизи ўндан зиёд хориж мамлакатларига экспорт қилиниши кўзланаяпти.

Ўз навбатида туман осойишталик посбонлари ҳам мавсумни муваффақиятли ўтказиш учун барча амалий чораларни кўрмоқдалар. Биз туман "Пахта штаби" жойлашган "Ўзбекистон беш йиллиги" тажриба хўжалиги ҳудудидаги осойишталик посбонлари ишидан мамнун бўлдик. Унга туман ИИБ ХООБ инспектори, милиция капитани, соҳа жонкуяри Тўлқин Ўринбоев раҳбарлик қилаяпти. Ҳудуднинг осойишталигини таъминлаш, жиноятчиликка қарши курашиш билан биргаликда таянч пункт ходимлари ўзларининг тажрибали етакчилари — Тўлқин Ўринбоев бошчилигида пахта мавсумининг масъулиятини тўла ҳис этиб ишлашмоқда.

Ҳамжиҳатликда ҳикмат кўп. Мавсум эса қуйи чирчиқликлар зиммасига катта масъулият юклаган. Улар улкан довон сари дадил одимламоқдалар.

СУРАТЛАРДА: "Мустақиллик" пахта тозалаш корхонаси лабаратория мудири Татьяна Бузулукская (ўртада) лабарантлар Баҳринса Омонова ва Людмила Пак билан; "Ўзбекистон беш йиллиги" тажриба хўжалигидаги милиция таянч пункти бошлиғи Тўлқин Ўринбоев (ўнгдан иккинчи), ХООБ инспектори, милиция лейтенанти Жаҳонгир Тошпўлатов ва ЙПХ нозири, милиция сержанти Аҳмад Субанов ўз ишларини доимо пухта олиб боришади; туман "МТП" ОАЖ бошқаруви раиси Сайдулло Токсеитов (ўртада) механизаторлар Бобуржон Усмонов ва Абдуқаюм Умрзоқов билан техникаларни далага кузатишга чоғланишмоқда.

Каримжон РИХСИЕВ олган суратлар.

● Ажаб савдолар

Ҳалоллик устида истаганча баҳс юритиш, фикр айтиш мумкин. Яшаш мезонини ҳалоллик эвазига қуриш инсондан кўп нарса талаб қилади. Одатда, биз савдо-сотиқ бор жойда бироз фирибгарлик содир этилса-да, кўпам ташвишга тушавермаймиз. Аниқроғи, баъзи тижоратчи, ишбилармонлар "ҳа, пул бор жойда шайтон бор-да" деган ақидага таяниб, ўз нопокликларини, масъулиятни елкаларидан соқит қилишга ҳаракат қиладилар.

БАРАКА — ҲАЛОЛЛИКДА

бироқ буни унутган "Саф савдо" МЧЖда амалдаги тартиб-қоидани бузиб, ғайриқонуний олди-сотдига йўл қўйилгани хусусида

Ҳолбуки биз шарқликлар жаҳон халқлари маданиятининг ривожига буюк аждодларимиз қўшган ҳиссалари билан ҳақли равишда фахрланиб юрамиз. Қадим-қадимдан савдо бешиги бўлмиш "Буюк ипак йўли"да жойлашган юртимизда тижорат яхши ривожланган. Айтиш мумкинки, савдо-сотиқ халқимиз тасаввурида нафақат фойда манбаи, балки маданий алоқа вазифасини ўтаган. Маданиятни, иқтисодий тараққиётни жалаллаштирган. Давлатни гуркираб ривожлантирган. Бож, солиқ тўлашни қўя туринг, тижорат софлик, ҳалоллик эвазига қад тиклаган. Мозийни эслаш хайрли иш дейдилар-ку, биз мозийдаги ҳалоллик устида қад ростлаган "савдо салтанати"мизни боз-боз эслашимиз эмас, доим ёдда сақлашимиз керак. Шу ўринда мен бугунги тадбиркорнинг, яъни баъзи савдогарларнинг хатти-ҳаракатини уларнинг маънавий дунёсининг қашшоқлигида деб биламан. Яна савол туғилади.

Нега баъзи тадбиркорларимиз "ўз қобиқлари"га ўрнашиб қолишяпти?

Сабаби оддий: узоққа борманг, дуч келган бозорга кириб ёки тижорат дўкони сотувчисидан сўранг: "Мактабда математикадан неччи баҳога ўқигансиз?" денг, у иккиланмай: "Э, ўқишга тобим йўқ эди, математикага-ку, умуман, каллам ишламасди, шунинг учун савдогар бўлдим" дейди. Ана сизга жавоб! Унинг ҳеч нарсага, ҳатто математикага уқуви йўқ бўлса ҳам пул санашга, фойда кўришга ақли етади. Харидорни алдашга, солиқчига чап беришга, халқни лақиллатишга калласи ишлайди. Аслида унда шундай салбий хусусиятнинг шаклланишига айнан ўша илмга "тоби йўқ"лиги сабаб эмасми? Маънавий қашшоқ, эътиқоди бўшлиги сабаб эмасми?

Мана, аниқ маълумот. Тошкент шаҳар прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси иқтисодий ва солиқ соҳасидаги қонунбузарликларни, яъни солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан қасддан бўйин товлаш, тадбиркорлик фаолиятида сохтакорликка йўл қўйишлар ва ноқонуний нақд пул айланмаларини аниқлаш борасида бир қатор ишларни амалга оширяпти. Жорий йилнинг ўтган даврида 249 та ҳолатда 9 миллиард 827 миллион сўмлик ноқонуний нақд пул айланмалари аниқланган. Шундан 977 миллион 463 минг сўм назорат касса машинасидан фойдаланмаслик, 7 миллиард 878 миллион 446 минг сўм нақд пул тушумларини банкка топширмаслик, 79 миллион сўмдан ортиқ товарларни улгуржи сотиш тартибини бузиш ҳолатларидан иборат.

Бошқарма ходимлари томонидан пойтахтимиздаги "Саф савдо" масъулияти чекланган жамиятга қарашли 5-сонли дўконда текширув ўтказилганда сотувчи С.Рузбакиева харидорга шакар сотиб, назорат касса машина хотирасига 600 минг сўмни киритмаганлиги аниқланди. Бу ҳолат юзасидан "Саф савдо" МЧЖ фаолияти юзасидан тафтиш тайинланиб фирма дўконларида сотилаётган моллар қайта инвентаризациядан ўтказилди. "Саф савдо" МЧЖга қарашли 1-сонли савдо дўкони мудири В.Солиҳов томонидан жорий йилнинг 18 сентябрь кунида тақдим этилган ТМБлар ҳисоботи бўйича қолдиқ жами 931.797 сўмни ташкил этади. Дўконда савдодан тушган 160 минг сўм нақд пул борлиги аниқланди. Савдо дўконидаги барча товар маҳсулотлари қолдиғи 14.704.367 сўмни ташкил этган, яъни 13.932.570 сўмлик ортиқча товар моддий бойликлар борлиги аниқланган. 6.553.155 сўмлик импорт товар маҳсулотларининг ҳеч қандай кирим ҳужжатлари ва сифатини тасдиқловчи мувофиқлик сертификати йўқ.

Шу фирмага қарашли яна бир 2-сонли савдо дўконида моддий жавобгар шахс Т.Хожимуротов томонидан жорий йилнинг 18 сентябрида тақдим этилган ТМБлар ҳисоботи бўйича жами қолдиқ 2.201.855 сўмни ташкил этди. Дўкондаги маҳсулотлар қайта рўйхатга олинганда эса маҳсулотлар қолдиғи жами 7.309.055 сўмлик экан. Ёки яна шу МЧЖга қарашли 3-сон савдо дўконида ҳам худди шундай камчиликларга йўл қўйилган. 3/1 ва 3/2-сонли савдо дўкони, 5 ҳамда 6-сонли савдо дўконларида ҳам талай кўзбўямачиликлар содир этилганки, бундан асло кўз юмиб бўлмайди.

Ажабланарлиси яна шундаки, "Саф савдо" масъулияти чекланган жамият аъзолари фақат шу билан "чекланмаган". Жамиятга қарашли "Қорасув-4, 2-уйда жойлашган 3-сон дўкон ертўласида қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқарилаётган яширин цех ҳам бор экан. Қонундан четга чиқиб, солиқдан бўйин товлаб ғайриқонуний фаолият кўрсатишнинг охири вой. Буни юқоридаги мисол кўрсатиб турибди.

Бир сўз билан айтганда, "Саф савдо"ни софлик, ҳалоллик каби яхши сифатлар тарк этибди. Ҳалоллик бўлмаган жойда эса барака бўлмайди. Буни юқоридаги фактлар яққол кўрсатиб турибди.

Миралишер ТУРСУНОВ,
Тошкент шаҳар прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси бошлиғи вазифасини бажарувчи

Қарор ва ижро

САВДОДА ТАРТИБ ЎРНАТИЛАДИ

Қашқадарё вилояти Шаҳрисабз тумани Давлат солиқ инспекциясининг жисмоний шахсларга солиқ солиш ва назорат бўлими бошлиғи Муҳиддин ШУКУРОВ билан мулоқот.

— Муҳиддин ака хабарингиз бор, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Ноозиқ-овқат истеъмол товарлари билан савдо қилишни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори шу йил 1 октябрдан эътиборан амал қила бошлади. Қарор қабул қилинган кундан бошлаб то ҳозирга қадар, яъни, ўтган икки ой ичида бўлим томонидан қандай ишлар амалга оширилди?

—Бозор иқтисодиёти тадбиркорларга кенг йўл очиб берди. Бугунги кунда туманимизда 1458 нафар фуқаро шундай фаолият билан шуғулланмоқда. Бундан нафақат аҳоли манфаатдор, балки бу мамлакат бюджети учун ҳам фойдали бўлаяпти. Шу пайтгача тадбиркорлик қонун-қоидаларига тўла риоя этмаётган, айниқса, бозор ва дўконлардаги сифатсиз маҳсулотлар билан бир неча бор текширилганига қарамасдан улар билан савдо қиладиганлар ҳамон учраб турарди, ҳукуматимизнинг ушбу қароридан кейин бу каби салбий ҳолатларга чек қўйилаяпти. Айни пайтда туманимиз ҳудудида 491 та тадбиркор савдо-сотиқ билан шуғулланади. Инспекциямиз ходимлари тадбиркорларга қарор моҳиятини кенг тушунтириш мақсадида бозор ва маҳаллаларда йиғилишлар ўтказишди. Бундан ташқари фаолият кўрсатаётган барча тадбиркорларга огоҳлантириш хатлари тарқатилди. Маҳаллий матбуотда чиқишлар қилинди. Аҳоли гавжум жойларда тарғибот-ташвиқот ишлари кучайтирилди. Натижа эса чакки эмас. Тадбиркорларга тушунтириш ишлари тўғри ташкил этилгани боис бугунга келиб 200 нафарга яқин ишбилармонларимиз ихтиёрий равишда ўз савдо шаҳобчаларида назорат-касса машинасини ўрнатишди.

— Мана қарор кучга кирди. Энди айтинг-чи, бозорлардаги аҳвол яхши томонга ўзгараяптими?

—Ҳа, албатта. Ҳозир туманимиздаги ҳар бир бозорда инспекциямиз ходимларидан иборат назорат қилувчи гуруҳлар тузилган. Булар бозордаги савдо-сотиқ ишларини қаттиқ назорат остига олишган. Келинг, фикрларимиз исботи учун айрим мисолларга мурожаат этайлик. Илгари, масалан, оддий деҳқон бозорида кийим-кечак ҳам, уй-рўзғор буюмлари ҳам, майда атторлик товарлари-ю, озиқ-овқат маҳсулотлари ҳам бараварига сотилаверарди. Энди эса бундай нохуш ҳолатларга чек қўйилаяпти. Биз энг аввало ҳар бир бозорнинг кириш жойига қанақа маҳсулот сотилишини аниқ-тиниқ номма-ном ёзиб қўйилишини таъминладик. Бундан ташқари, илгари барча халқ истеъмол товарлари аралаш сотилган бўлса, янги қарордан кейин бозорлар ихтисослашаяпти. Масалан, бундан кейин буюм тижорат бозори, хўжалик моллари бозори сифатида таянч бозори, қурилиш материаллари сотиладиган бозор сифатида "Беруний ЛТД" фирмасига қарашли бозор фаолият юрита бошлади. Шунингдек, 1 октябрдан бошлаб озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари аввалгидек кўча-куйда ёки барча бозорларда эмас фақат марказий деҳқон бозорида сотилаяпти.

—Бозорда янги тартиб-қоидаларга зид равишда фаолият кўрсатаётганлар кузатилмаяптими? Умуман, қарор талаблари қандай бажарилмоқда?

—Тўғри савол бердингиз. Ҳар қандай кишини янгича тартиб-қоидаларга дарҳол мослашиши қийин кечади, албатта. Биз шундай нохуш ҳолатлар юз бермаслиги учун юқорида айтганимдек тадбиркорлар ўртасида тарғибот ишларини жуда яхши олиб борганлигимиз боис ҳозирча қарор талаби бузилишига сотувчиларимиз йўл қўйишгани йўқ. Қолаверса, назорат-касса машинаси ўрнатмасдан яроқлилик муддати ўтиб кетган маҳсулотларни сотаётган тадбиркорлар қарорга асосан энг кам ойлик иш ҳақининг юз баравари миқдорида жаримага тортилади. Бу оддий ҳисоб-китобга кўра 544 минг сўм деганидир. Кўриниб турибдики, ноқонуний фаолият юритган сотувчи катта миқдорда жарима тўлайди. Шу сабабли бозор ва дўконларда савдо билан шуғулланаётган тадбиркорлар қарор талабини бузмасликка ҳаракат қилишаяпти.

— Муҳиддин ака, янги қарорнинг харидор учун ҳам маълум қулайлик томонлари бўлса керак?

—Ҳа, албатта. Энди биринчи галда харидорнинг қайси савдо шаҳобчасидан бўлмасин сифатли маҳсулот харид қилиши таъминланади. Кейин эса яна бир муҳим қулайлиги бор. Илгари оддий костюм-шим харид қилмоқчи бўлган харидор қимматли вақтини йўқотиб ҳамма бозорга борар эди. Энди эса бозорлар ихтисослашуви туфайли харидор ортиқча сарф-ҳаражатга тушмасдан тўғри тижорат бозорига бориб, сифати кафолатланган, қаерда ишлаб чиқарилгани аниқ бўлган, ўзига ёққан костюм-шимни беҳуда оворагарчиликсиз харид қилиб кетаверади.

Инспекциямиз ходимлари шу кеча-кундузда қарор талаби бузилиш ҳолатлари рўй бермаслиги учун савдо-сотиқ билан машғул бўлган ҳар бир тадбиркорни белгиланган тартибда рўйхатдан ўтганлиги, сотаётган товарларининг барча ҳужжатлари мавжудлигини қаттиқ назорат қилиб боришаяпти. Бунинг эвазига тадбиркорлар савдодаги пулларини назорат-касса машинасидан ўтказиб, ўз вақтида банк муассасаларига топширилишини таъминлашаяпти. Шунингдек, давлат солиқлари ҳам ўз муддатида тўлаб борилаяпти. Биз бундан буён ҳам қарор ижросини тўла таъминлаш учун барча чора-тадбирларни кўраверамиз.

Суҳбатдош: Комил САХАТОВ, «Адолат» мухбири.

БАНКНИНГ ЯНГИ ЛОЙИҲАСИ

Ўзбекистон ҳукумати ва Осиё тараққиёт банки тадқиқий гуруҳи ўртасида имзоланган битимга мувофиқ Қорақалпоғистонда лизинг бўйича 2,5 миллион доллар миқдоридаги лойиҳани амалга ошириш бошланди. Ушбу лойиҳани Япониянинг қашшоқлик даражасини пасайтириш жамғармаси молиялаштирмоқда.

Лойиҳани рўёбга чиқараётган ташкилотлардан бири Қорақалпоғистон бизнес инкубатори бўлиб, уч йил муддатга унга 200 минг доллар миқдорида имтиёзли лизинг қарзи берилади.

Лойиҳа 50 та лизинг битимларини амалга ошириш ва бизнесни олиб бориш учун 300 кишини ўқитишни кўзда тутади. Унда асосан кам таъминланган оилалар иштирок этади.

Сабзавотчилик ва боғдорчиликка ихтисослашган Булунғур туманида хорижий инвесторлар билан ҳамкорлик кенгаймоқда. Ўз маҳсулотини асосан экспортга жўнатаётган "Булунғурмева" қўшма корхонаси фаолияти бунга мисол бўла олади. Жамоа пишиқчилик мавсуми бошлангандан буён салкам 2,5 минг тонна сабзавот қабул қилиб уни махсус цехларда қуритиб экспортга 100 минг долларлик маҳсулот чиқарди.

Суратларда: 1. Корхона раҳбари Носир Юсупов ва бош ҳисобчи Джина Пчелинцева. 2. "Булунғурмева" қўшма корхонаси ишчиси Зокир Қулмаҳатов. 3. Қўшма корхона ишчилари Ҳидиралиева Сабоҳат ва Раҳмонова Азиза иш пайтида.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ олган суратлар.

Аждодларимиз мероси

ОИЛА ВА НИКОҲ ҲУҚУҚИНИНГ МАНБАИ

Мустақилликнинг 12 йиллигини халқимиз ўзгача шодиёна билан кутиб олди. Байрам нашидасини ҳамма соҳадаги ютуқларимизда кўриш мумкин. Яқинда матбуотда "Имом Бухорий ёдгорлик мажмуи"ни асраб-авайлаш ва янада ободонлаштириш, аллома меросини ўрганиш ва тарғиб қилиш ишларини такомиллаштириш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони эълон қилинди. Халқимизнинг орзу умидларини рўёбга чиқаришда, ёшлар онгини шаклланишида бундай фармонларни ҳаётга тадбиқ қилишда биз зиёлилар, устозлар, ёшларга ўрнак бўлмоғимиз лозим.

Умумжаҳон маданияти тараққиётига салмоқли ҳисса қўшган улуғ алломаларимизни хотирлаб, халқаро миқёсдаги анжуманлар ўтказилаётганлиги, улар қолдирган бебаҳо мероснинг ҳозирги замон муаммоларини ҳам ечишга қодир жиҳатлар қайтадан шаклланаётганлиги халқимизга алоҳида сурур бахш этмоқда.

Маълумки, Ўзбекистонда оила жамиятнинг асосий бўғини ҳисобланади ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга. Бу ҳақдаги етакчи тамойил Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1998 йилнинг 1 сентябридан амалга киритилган Ўзбекистон Республикасининг "Оила кодекси"да махсус қонун сифатида мустаҳкамланган. Ушбу кодекс нормаларида республикада қурилаётган инсонпарвар демократик давлат вазифаларини бажаришга, умуминсоний ва миллий қадриятлар асосида оилаларнинг барқарорлигини таъминлаш тизимини барпо этишга қаратилган қоидалар ўз аксини топган.

Бироқ ҳар қандай ижтимоий қонунлар мажмуини, жумладан оила ва никоқ масалаларига оид мазкур кодексни ҳам мавжуд ижтимоий муносабатларнинг барча эҳтиёжларига бекаму кўст мувофиқ келади, деб айтиш нотўғри бўлади. Сабаби, жамият ривожланиб, тараққий этиб borgани сайин, қонунлар ҳам ана шу жараёнда жамият эҳтиёжларидан келиб чиққан ҳолда такомиллашиб бормоғи лозим.

Имом ал-Бухорийнинг "Ал-Жомиъ ас-Саҳийҳ" асарини оила ҳуқуқининг манбаи сифати илмий ўрганиш шундан далолат бермоқдаки, ислом ҳуқуқининг манбаи бўлган, аждодларимиз одатлари асосида шаклланган ҳуқуқий нормаларнинг аксарияти ҳозирги замон оила ва никоҳ қонунларини умуминсоний қадрият сифатида тўлдириши мумкин. Ҳатто улар айрим замонавий ҳуқуқий нормаларга нисбатан табиий ҳуқуқни таъминлашга кўпроқ мувофиқ келади.

Ҳадисларда, айниқса, оила ва никоҳ ҳуқуқининг, никоҳ тузишнинг тартиб ва шартлари, эр-хотин ва бошқа оила аъзоларининг ўзаро ҳуқуқ ҳамда мажбуриятлари, қон-қариндошлик ва болаларнинг насл-насабини белгиласа, никоҳнинг тугатилиши асослари ва тартиби қатор ҳуқуқий нормалар сифатида жуда мукаммал ишланган.

Айрим Ғарб олимлари: "Никоҳ киши эркинлигини чеклаб қўяди, у инсон табиатига зид нарсадир" деган ғайриинсоний, аёлларни енгил ҳаётга чорловчи назарияларни илгари сурмоқда. Жамиятни бундай аҳлоқсиз ғоялардан сақлаш, жамият аъзоларининг барчасига баробар оилали бўлиш ҳуқуқини беришнинг энг тўғри ечими ислом ҳуқуқи, шу жумладан, унинг Қуръони каримдан кейин иккинчи мўътабар манба деб эътироф этилган ҳадисларда қайд этилган. Бу ҳақиқат эса фақат аҳолининг аксарият қисми мусулмон динига мансуб бўлган давлатларда, балки унинг кўпчилигини аёллар ташкил этувчи Шарқий Европанинг айрим славян давлатларида ҳам илғор зиёлилар томонидан эътироф этилмоқда.

Ислом ҳуқуқига кўра, никоҳ— бу фарзанд туғилишини қонунлаштириш мақсадида тузилган ўзига хос хусусий битим бўлиб, у ҳар бир аёлнинг никоҳга кириш ва оила қуриш ҳуқуқини эътироф этган ва кафолатлаган. Никоҳнинг шартномавий хусусиятларидан келиб чиққан шариатнинг оила ва никоҳ нормалари никоҳга кирувчилар учун бир қатор ҳолатлар, чунончи, никоҳга кирувчи шахсларнинг ўзаро розилиги, никоҳ ёшига етганлик, гувоҳлар иштирокида никоҳ тузилиши, келин учун маҳр белгилаш, томонлар ўртасидаги тенглик ёки кафолат каби ҳолатларни тартибга солган. Бу шартларга риоя этмаслик никоҳни ҳақиқий эмас деб топилишига олиб келиши мумкин бўлган.

Никоҳга кириш учун аёлларнинг розилиги шарт эканлиги ҳақида шундай ҳадис бор:

Абу Ҳурайра ривоят қиладилар:

Расулуллоҳ (с.а.в.) бокира қизнинг розилигини сўрамай, жувонни эса ўзи билан маслаҳатлашмай эрга берилмагай, дедилар.

— Эй Расулуллоҳ, бокира қизнинг рози бўлғонини қандай билинғай?,—дейишди.

Жаноб Расулуллоҳ:

— Сукут қилса, ризо бўлғонидир — деб жавоб қилдилар.

Ислом ҳуқуқига кўра никоҳ тузилиши учун икки эркак ёки бир эркак ва икки аёл гувоҳларнинг иштироки шарт бўлган.

Никоҳ ёшини аниқлаш эса йигит ва қизларнинг вояга етганлигини аниқловчи омил бўлиб, уларнинг жинсий вояга етганлиги ҳисобланган.

Шариатда никоҳ қилинган вақтда никоҳланувчи эр никоҳланувчи хотинга маҳр бериши шарт.

Ислом ҳуқуқининг оила ва никоҳ қонунчилигида шунингдек, қайси тоифадаги аёлларга уйланиш ман қилинганлиги ҳақида ҳам батафсил тўхталиб ўтилган. Имом ал—Бухорийда бу хусусда, жумладан қуйидагича ривоят келтирилади:

Ибн Аббос насабдош аёллардан етти навзига (она, қиз, сингил, амма, хола, бирдар қизи, опа-сингиллар қизи) ва эмишганлардан етти навзи (эмизган энага, эмишган сингил, қайнона, ўгай қиз, келин, қайинсингил, келинойи)га уйланмоқ ҳаромдур", — дедилар.

Айни шу ҳолат, гарчи ихчам щаклда бўлсада, Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексида ўз аксини топган.

Чунончи унинг 16-моддасида, никоҳ тузишга, насл-насаб шажараси бўйича тўғри туташ қариндошлар ўртасида, шунингдек, фарзандликка олувчилар билан фарзандликка олинганлар ўртасида йўл қўйилмайди, дейилган.

Ислом ҳуқуқининг Оила ва никоҳ соҳасида кенг ва батафсил тўхталган мавзулардан яна бири — бу "талоқ" яъни никоҳдан ажралишдир. Бу ўринда "талоқ"нинг фақат айрим муҳим жиҳатлари ҳақидагина қисқача тўхталиб ўтиш билан чекланамиз.

Талоқ — араб тилида "озод бўлмоқ", "ажралмоқ" деган маъносини англатиб, эр томондан эълон қилиниши ёки хотин томонидан талаб қилинганлиги сабабли никоҳнинг бекор қилинишидир. Ажралиш инсонга ниҳоятда оғир руҳий жароҳат етказишини чуқур тадқиқ этган ислом ҳуқуқи турли усуллар билан бу фожиавий ҳодисанинг олдини олишга уринган.

Ҳадисларнинг оила ва никоҳ ҳуқуқининг манбаи сифатида ўрганиш натижасида қуйидаги хулосалар келиб чиқади:

— Аждодларимиз ислом ҳуқуқининг манбаи сифатида яратган илмий меросининг жумладан, ҳадисларнинг аксарияти нафақат ўтмишнинг, балки ҳозирги замоннинг ҳам ҳуқуқ соҳасидаги долзарб муаммоларини ечиш учун муҳим қўлланма бўла олади.

—Ўзбек ҳуқуқий меросининг таркибий қисми бўлмиш Имом ал-Бухорийнинг "ал—Жомиъ ас—саҳийҳ" асаридан замонавий ҳуқуқшунослик фани ва республика қонунчилигини такомиллаштиришда қадрият сифатида фойдаланилса мақсадга мувофиқ бўларди.

Азизахон ЗАЙНИТДИНОВА,
шарқшунос олима, профессор.

Миллий либослар кўркимиз

Назм гулшани

МЕНИ ИЗЛАНГ ТОҒЛАРДАН

Бу оламга нечун келдинг,
Дебон сўрсанг бу зорингдан,
Бўйи васлинг етиб эрди,
Умидворман висолингдан.

Ёнимда турғонинг вақти,
Қадринг билмай тутолмабман,
Учиб кетгач менинг бахтим
Қувиб асло етолмасман.

На тоғ қолди, на тош қолди,
Югурдим-изладим, елдим,
Тамом жону таним толди,
Ҳалокат чохига келдим.

Ортиқ сира мажолим йўқ,
Сени излаб боролмасман,
На ўлгайман, на кўнглим тўқ,
Хотиржам ҳам туролмасман.

Етиб сенга оху зорим,
Ажиб бир муддат ўлмасму!
Кириб келсанг асал ёрим
Асаднинг бағри тўлмасму!..

***

Мени изланг, тоғлардан,
Кўркам, яшил боғлардан,
Ҳеч қидирманг фисқ-фужур,
Бағри хунук доғлардан.

Мени қўмсаса бир зот,
Номимни айласа ёд,
Тошқин дарёдай озод,
Изласин қирғоқлардан.

Кезиб юрсам лолазор
Бағрида берманг озор,
Соғинганда гўзал ёр
Сийпасин ёноқлардан.

Чиндан излаб чопсангиз,
Излай-излай топсангиз,
Садоқату меҳримиз,
Ўқийсиз қароғлардан.

Изланг, мени тоғлардан,
Лола ўсган ёғлардан,
Асад Асил ўтолган,
Энг қийин сўқмоқлардан!..

МАРДЛИК УЧУН КЕЛГАНМИЗ...

Ҳаёт экан гоҳида таъқибларга қолдик биз,
Ғийбатлару ҳасадлар балосидан толдик биз,
Нокасу ножинслардан ахир қасос олдик биз,
Ул каби нодонларнинг таъсирини бергаймиз!

Андишанинг отини қўрқоқ дегувчилар бор,
Гар жим юрсанг жиғингга тегурлар такрор-такрор
Ҳатто босиб-янчардан қайтмаслар қилмайди ор,
Бундай қилиқлиларни жой-жойида тергаймиз.

Индамай юраверсак чарчабди деб ўйламанг,
Енгиб оламан деган хомхаёлда бўйламанг,
Тоқатимиз тоқ бўлгач бўлиб қолманг хангу манг...
Истасангиз биз мудом тоққа чиқиш ўйнаймиз!

Чиройли диёнату инсофингиз бўлса гар,
Биз сизни олқишлаймиз умр ўтгунга қадар,
Қарс икки қўлдан чиқар-дўст кунига дўст ярар...
Дўстгинам, бу дунёга мардлик учун келганмиз!

***

Сочларим қайтадан қорайса,
Юздаги чизиқлар торайса,
Хайратдан на гап деб сўрайман:
Индамай жилмайиб қарайсан...

Фарзандлар камолга етсалар,
Дилларда қолмаса ҳеч алам,
Дўстларим қошимда турса жам,
Бахтимиз саҳнида яйрайсан.

Ташвишлар йўлиқса кун сайин,
Бошимиз эгади, бу — тайин,
Шунда сен овутиб атайин,
Авайлаб сочларим тарайсан.

Қолмаса сира бир имконим,
Ўзимга бўйсунмас ҳеч таним,
Илинжим: бир томчи сув маним
Шу дамда кунимга ярайсан!..

Асад АСИЛ.

Донолар дейдики...

ЎНТА АЙБНИ ОРТИДАН ЭРГАШТИРИБ ЮРАДИГАН АЙБ

Анушервоннинг ўғли Хўрмуз Аҳвоз вилоятига борган пайтда ўша ер ҳокими билан мулоқотда бўлди ва бир куни унга деди: "Сенда ягона бир айбдан бошқа ҳеч қандай айб кўрмадим. Аммо ўша кўрган айбим билгинки, ўнта айбни ўз орқасидан эргаштириб юради".

Ҳоким: "У қандай айб экан? Орқасидан эргаштириб келадиганлари эса қайсилар, айтиб бер!"— деди. Хўрмуз деди: "Ўша айб керилиш ва ўзни катта тутишдир. Билгилки, унга эргашадиган айбларнинг биринчиси менсимаслик бўлиб, унинг оқибати халқ нафратига йўлиқишдир. Иккинчиси — одамларнинг касбу корини тафтиш ва тадқиқ қилиб, уларга дашном берган ҳолда ўзи эса касб-ҳунарнинг бирортасига ҳам эга бўлмаслик. Учинчиси — ўқишдан ор қилиш, бунинг натижасида илму адабдан бебахра қолиш. Тўртинчиси — ўтиришда барчадан ўзини устун ва доно деб билиш, бунинг натижасида ўзига душман орттириш ва обрўйини ерга тўкиш. Бешинчиси — манманлик туфайли чегарадан чиқиш, баландроқ амални хоҳлаб қолиш, натижада хору забун бўлиб, ўз мартабасидан ҳам ажраш. Олтинчиси — одамларнинг ҳақ-ҳуқуқини ҳурмат қилмаслик, беморлардан ҳол сўрамаслик ва шунга ўхшаш нарсалардан кўз юмиш. Еттинчиси — одамларга хавф солиш, уларни масхара қилиш, натижада бекадр бўлиш. Саккизинчиси — маслаҳатсиз иш тутиш натижада хижолат чекиб надомат тортиш. Тўққизинчиси — одамлар мени улуғ фаҳмлайди деб ўйлаш ва шу гумонда юриш. Ўнинчиси — фозил ва комил кишиларга қулоқ солмай, ҳақорат кўзи билан қараш, натижада уларнинг назаридан қолиш.

МЕҲР КЎРГАЗГАН - МЕҲР ТОПАР

Дунё яралибдики, дунёнинг шўриши — ғам, алам, ташвиш бор. Дунё яралибдики, бу шўришга тасалли — меҳр-оқибат бор. Бу азалий Қонун — ҳеч қандай механизмнинг зўрловчи кучига муҳтож бўлмаган, балки инсоннинг 72 томиридан оқиб келадиган покиза истак — бебаҳо туйғу. Бу фазилат қайсики юрт одамлари, давлат раҳбарларининг тилида, дилида, бажарган амалларида кўпроқ мустажоб бўлса, ўша юртда қут-барака, бирлик, рўшнолик бўлади. Ўша халқни Худонинг ўзи қўллайди. Бизда ҳам шундай: боқувчисини йўқотган, ногирон, болаликдан ногирон фуқаролар алоҳида қаровга олинган.

Қолаверса, серфарзанд, кам таъминланган оилаларга ҳам ижтимоий ёрдам кўрсатилиб келинмоқда. Мана 12 йилдирки бу ҳол ўзига хос анъанавий тадбир — давлатимизнинг доимий хайрли сиёсатига айланган.

Бизга Чиноз туман ижтимоий таъминот бўлимидан тақдим этилган ҳужжатларда келтирилишича биргина Тошкент вилояти, Чиноз туманининг ўзида 13 минг 418 нафар нафақа олувчи бўлиб, шундан 1 минг 92 киши ижтимоий нафақа билан таъминланаётир.

Бир қарашда ҳеч қанча бўлмаган бу рақам ортидаги бир йиллик ҳисоб-китобни чамалаб кўрсангиз давлатимизнинг бир йилда нафақага сарфлайдиган ўртача маблағи келиб чиқади. Ана шунда нафақанинг моҳияти кўз ўнгингизда намоён бўлади.

Дарвоқе, Чиноз туман ижтимоий таъминот бўлимининг ўзида 3 минг 205 нафар турли ёшдаги ногиронлар бўлиб, улар ҳам ўзига хос меҳр-мурувватдан баҳра олишаётир. Зеро, жамиятда ҳар қандай шахснинг ўз ўрни бор, қолаверса, ўша кўнгли ўксик юртдошларимиз биримизнинг акамиз, биримизнинг укамиз, бошқа бировимизнинг жондан азиз синглимиздир. Шу важдан ҳам уларнинг кўнглини олиш, нафақат давлат иши, балки ҳар биримизнинг инсоний бурчимиз ҳамдир.

Бу ҳол Чиноз туманида ўзига хос тартибда, маълум тадбирлар баҳонасида амалга оширилаётир. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1991 йил 27 майдаги 212-сонли Фармонига асосан ўзгалар ёрдамига муҳтож бўлган 35 нафар ёлғиз қарияларга туман ижтимоий таъминот бўлимининг 6 нафар кўмакчи ходимаси беминнат хизмат қилаётир. Шунингдек, бу 35 нафар қария ҳар ойда 9 хил ижтимоий аҳамиятга эга бўлган озиқ ва ноозиқовқат маҳсулотлари билан бепул таъминланишаяпти.

Тумандаги 26 нафар пенсионер эса турли сиҳатгоҳларда соғлиқларини тиклаб қайтишди. 5 нафар ногиронга ногиронлар аравачаси, 1 нафарига эшитиш мосламаси, 17 нафар ногиронга протез-ортопедия маҳсулоти олиш учун талонлар тарқатилган бўлса, яна қанчалаб меҳрга муҳтожларга ҳасса, қўлтиқтаёқ ва бошқа шунга ўхшаш мосламалар бепул олиб берилди.

"Наврўз" ва "Мустақиллик" каби байрамларда юзлаб кам таъминланган оилалар якка ёлғиз қариялар байрам баҳона сийланди. Шулар қаторида уруш ва меҳнат фахрийларига ҳам ўзига хос меҳр-саховат кўрсатилди. Ваҳоланки, Чиноз туман ижтимоий таъминот бўлимида қилинаётган бу хайрли ишлар республикамиз бўйлаб амалга оширилаётган саховатпешаликнинг бир чимдими, холос. Зеро, бизнинг давлат инсонийлик, меҳр-мурувват каби азалий қадриятларга йўғрилган тамойилларнинг бош ислоҳотчисидир. Бундан кўнглимизда ҳар қанча фахру ифтихор туйсак арзийди.

Саидолим АБДУРАҲМОНОВ,
"Адолат" мухбири.

Давоми. (Боши ўтган сонларда)

ОЛТИН ОЛМА, ДУО ОЛ

Эзгу ниятим — юртим Ҳур кўрай,
Кексалар дуосин ижобат кўрай.

— Мен, — дейди Ибрат исмли дўстим, — ҳаётимда эл-юртнинг назарига тушадиган барча муваффақиятларимга фақат дуо туфайлигина эришганман. Айниқса, ота-онам мендан рози бўлдилар ва доим дуо қилишиб Оллоҳдан яхшилик тилашди. Азалдан сўзнинг мазмун-моҳияти, мўлжаллаб, эҳтиёткорлик билан айтиш сабаблари бир талай. Оғиз бир қўрғон бўлса, тил шу қўрғон ичидаги "аждаҳо"дир. Тил жим бўлса ҳеч зиён-захмат келтирмайди. Аммо қўрғон эшиги очилиб, у ҳаракатга келганида борми, ё бировни хафа қилади, ё бировни ҳушнид этади. Шундай, сўздан-сўзнинг фарқи бор. Яхшилик билур, ёмонлик нени билур, дейдилар. Ҳа, сўзнинг дуога нима алоқаси бор дерсиз. Чунки, яхши сўздан шодланган киши, албатта раҳмат айтиб, сизни дуо қилади.

Мусулмончилик йўлида қилинадиган барча маърака-тадбирларнинг сўнггида дуо ўқилади. Биргина моҳи Рамазон ойи рўзасини олиб қарайлик: саҳарликдан сўнг оғиз ёпишда ҳам, ифторликда оғиз очишда ҳам дуо ўқилади. Қолаверса, биз адо этадиган намозлардан сўнг ҳам дуо қилинади. Мусулмончиликда барча ибодатлар, барча ишларнинг ниҳояси ҳам дуо билан якун топади. Албатта, эзгу ният қилишлик ҳам дуодан иборат. Барча амалларнинг ўз дуоси бор: ётиб туришда ҳам дуо ўқилади. Ҳатто, саёҳат-сафарларидан омон-эсон келиш учун ҳам дуо ўқиймиз. Дуонинг хосияти, баракоти жуда кўпдир. Шу ўринда яна Пайғамбаримиз (с.а.в.) ҳадисларига мурожаат қиламиз.

Кунларнинг бирида Расулуллоҳ (с.а.в.) соҳибаи икромлари билан бир қабристондан ўтиб кетаётган эдилар. Пайғамбаримиз (с.а.-в.)га кўриндики, бир қабрдан нур, бошқа бир қабрдан эса тутун чиқиб турарди. Бу ҳолатни саҳобаларга баён қилдилар. Улар ҳайрон қолишиб, бу ҳолатнинг сабабини сўрадилар. Шунда Пайғамбаримиз (с.а.в.) таҳорат олиб, икки ракат намоз ўқиб бўлганларидан сўнг, Оллоҳга мурожаат қилиб, бу воқеадан хабар беришликни сўрадилар: "Эй ҳабибим! Нур чиқиб турган қабрда ота-онасини, юртини ва динини улуғлаб ўтган бандам ётибди. Унинг ҳаққига ўқилиб турган дуонинг шарофати туфайли ҳам қабр мунаввар ва ундан осмонга нур чиқиб турибди. Тутун чиқиб турган қабрда эса аксинча гуноҳкор бандам қилмишлари, дилозорлиги, бузғунчилиги, фиску-фужир ишлари туфайли қарғиш олган, яъни лаънатланган бандам ётибди. У дуоибад қилингандир. Менинг ҳузуримда ҳар бир банда ўз қилмишига яраша ажир — мукофотини ва жазосини олғусидир", — деган жавобни олдилар. Воқеани эса Пайғамбаримиз (с.а.в.) саҳобаи-икромларига айтиб бердилар.

***

Оллоҳ ризосидан ортиқ не бор,
Нима бор ортиқроқ эл дуосидан.

Дуонинг хосияти ҳақида сўз юритар эканмиз, бир воқеа ҳамон ёдимга тушиб туради. Мустақилликни энди қўлга киритган дастлабки йиллар эди. Оммавий ахборот воситаларида сўз эркинлиги кўзга ташланган пайтлар. Қадриятларга муносабат ижобий томонга ўзгарган. Диний эркинлик туфайли мўмин-мусулмонлар қалбида эътиқод учқунлари кўртак кўрсатаётган йиллар эди.

Тожикистон Республикасининг пойтахти Душанбе шаҳрида яшовчи Саидаҳмад исмли танишим Тошкентга меҳмон бўлиб келдилар. У кишини шаҳримиз театрларидан бирига тарихий мавзудаги саҳна асарини кўришга таклиф қилдим. Рози бўлдилар. Театрда спектаклни томоша қилдик.

Уйга келгач меҳмоннинг таассуротларини сўрадим:

— Спектаклда улуғ шайх ролини ижро этган актёр қандай одам? — сўради у.

— Ўзбекнинг кўзга кўринган таниқли актёрларидан бири, — дедим.

— Биламан, у актёр. Лекин, иймон-эътиқод нуқтаи-назаридан сўраяпман, — деди у.

— Унинг динга бўлган муносабатини яхши билмайман-у, бироқ баъзан ичиб, чекиб турадилар, — дедим.

— Ҳа, баракала! Энди ўзингизга келдингиз. Бундай ролларни руҳан пок, ҳалол одамлар ижро этгани яхши. Бўлмасам, азиз- авлиёларнинг сиймосини яратишга ҳар ким ҳам журъат этаолмайди. Билсангиз бир вақтлар бизнинг Душанбе шаҳрида қизиқ бир воқеа бўлганди. Таниқли бир актёрга, улуғ бир шайхнинг образини яратиш таклиф этилади. У "Йўқ, мен бундай ролларни ижро этишга ҳозирча тайёр эмасман", деб рози бўлмайди. Аммо бошқа бир шуҳратпараст ёш актёр "юқорида"ги танишларини ишга солиб, шайх образини яратишга киришиб кетади. Сув кўрмасдан туриб, этик ечадиган баъзи бир журналистлар спектакль яратилаётгани, бош рол ижрочиси ҳақида шов-шувлар ҳам кўтаришади. Бироқ, ўша спектаклнинг тақдимот куни ёш актёр бехосдан оламдан ўтди... Шунақа, буни ўша вақтда кўплар: "руҳлар унга йўл бермади", дейишди.

— Сизнингча, биз кўрган спектакльда ҳам актёр, ўз ролини маромига етказа олмаганига улуғ авлиёнинг ўзи сабаб-ми?

— Шундай! Азиз авлиёлар ва улуғ саркардаларнинг ролини ижро этиш, бу — юксак масъулиятни талаб этади. Нафақат ролни ижро этиш, балки, бундай шахслар тўғрисида асар ёзиш муаллифнинг руҳий тайёргарлигига ҳам боғли қ бўлади. Шу боисдан ҳам кўпгина тажрибали, машҳур кишилар, бундай шарафли ишга қўл уришдан олдин ўзларининг қуввaи-қудратини эътиқод тарозисида ўлчаб кўриб, сўнг руҳларни шод этиш, авлодларга маънавий озуқа бериш каби масъулиятни елкаларига оладилар ёки олмайдилар, — дейди танишим.

Дарҳақиқат, сўнгги йилларда демократик яъни, эркинликни тўлиқ англай олмай туриб, бундай олижаноб ишларга, шуҳрат орқасидан ўзини ураётган ижодкорларни кўриб турибмиз.

— Бир режиссёр йигитни яхши биламан, — дейди Ҳайдар ака деган танишим. — У киши ўзларига зеб бериб, улуғ дин пешволари ҳақида ёзилган асарни саҳналаштириб, ҳатто бу улуғлар образидаги матнларни ўзи ўқийди. Тўғри, бу киши катта истеъдод соҳиби, бироқ руҳан улуғ авлиёлар образини талқин этишга ҳали тайёр эмас. Бу ҳақда айрим санъаткорлар у-бу гапларни айтиб юришди. Орадан кўп вақт ўтмасдан, ўша санъаткорнинг овози бўғилиб қолди. Саломатлиги заифлаша бошлади. Энди эса: кўпчилик "Бу киши улуғлар руҳини кўтара олмади-да!", дейишмоқда.

Маънавият сабоқлари

Пайғамбаримиз (с.а.в.): "Эй Оллоҳим! Менга хуш хулқ ва одоб-аҳлоқда ўзинг доим мадад бергин!" деб дуо қилиб юрарканлар. Руҳларни шод этиш, ота-она ва пиру комилларнинг дуосини олиб юришликда жуда ҳикмат кўп. Шунинг учун ҳам бирон-бир хайрли ва савобли ишга қўл уришдан олдин, ижодкор ўзининг руҳиятини ҳам албатта бир чамалаб кўрмоғи лозим. Бир гал яхшигина бир адибнинг: "Мен қандай одам бўлишимдан қатъий назар, улуғ авлиё ҳақида асар ёзиб қўйганман", деб мақтанганлигини биламан. Асарлар авваллари ҳам ёзилган, ҳозирда ҳам, кейин ҳам ёзилаверади. Ҳеч қачон ҳаёт бир жойда тўхтаб қолмайди. Бироқ, диний қадриятлар билан боғлиқ бўлган мавзулар руҳан поклик ва руҳан эътиқод ҳалоллигини талаб этади. Биз бу мавзуда қори бўламизми, имо-ҳатиб бўламизми, шоир ёки адиб бўлиб асар ёзамизми ёки қўшиқ куйлаб, роллар ижро этамизми, барибир ҳам юқоридаги ҳолатларни эътиборга олмоқлик керак. Чунки, Расули акрам (с.а.в.) "Иймон-покликдадир!", деганлар. Иймон, эътиқод, поклик ва ҳалоллик ислом динида бир кўркам қасрнинг бежирим, гўзал либослари ҳисобланади. Ҳазрат Аҳмад Яссавий, Замахшарий, Нажмиддин Кубро, Термизийлар, Абдухолиқ Ғиждувоний, Имом Бухоройй, Имом Мотурудий, Бурхониддин Марғилоний, Баҳовуддин Нақшбанд каби улуғ инсонларнинг сиймосини яратиш, улар ҳақида асар ёзиш жуда ҳам шарафли эканлигини яхши биламиз.

Бироқ, яна айтамизки, руҳий поклик ва эътиқодлилик, бу ҳолатда, биринчи ўринда туради. Одатда савоб қиламан деб, гуноҳ орттириб қўймаслик керак деймиз. Тирик жон, айниқса ижод аҳлининг униб-ўсиши, камол топишининг асоси эса дуо олишликда, Оллоҳни, унинг пайғамбарлари ва улуғ ва азиз-авлиёларининг руҳини шод этишликда намоён бўлади. Дуо демакки, ўтган бандаларнинг ҳам руҳини шод этиш учун зарур экан. Дуо руҳ ва арвоҳларни шод этади, озиқлантиради ва тинчлантиради. Биз учун эса ана шу жиҳати зарурдир.

Абдулҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ,
доцент.
(Давоми бор.)

САОДАТНИНГ САОДАТИ

Саодат ўрта мактабда ўқиб юрган кезларида тарбиячи бўлишни орзу қилар эди. Интилганга толе ёр, деганларидек етуклик аттестатини олганидан кейин у Каттақўрғон педагогика билим юртига ўқишга кирди. Ўқув юртини битирганидан сўнг Муллакичкина қишлоғидаги болалар боғчасига ишга келди.

Тарбиячилик шарафли касб,—деди боғча мудираси,—болаларнинг келажаги ана шу касб эгасининг меҳнатига боғлиқ. Ёшларни ҳар томонлама баркамол бўлиб ўсиши учун уларни меҳр билан тарбия қилишимиз керак.

Саодат устози ўгитига амал қилиб, болаларга меҳрини берди. Уларнинг ҳар бирини ўз фарзандидек ардоқлади. Жажжилар ҳам тез кунда меҳрибон мураббийсига ўрганиб қолишди. Саодат болаларга нисбатан меҳрибонлиги, ташкилотчилиги ва билимдонлиги билан ҳамкасблари ўртасида ҳам обрў эътиборга сазовор бўлди.

Уч йилдирки Саодат Сағдиева Муллакичкина қишлоғидаги болалар боғчасининг мудираси. Бу фидокор аёл болаларга яхши тарбия бериш; уларни соғлом ўсиши учун барча чора-тадбирларни амалга оширмоқда. Гўдаклар дам олаётган хоналар ва улар яйраб ўйнаётган майдончалар Саодатнинг саъй-ҳаракати билан таъмирдан чиқарилди. Турли хил ўйинчоқлар келтирилди.

Саодат соғлиқ — озодаликка боғлиқ эканлигини яхши тушунади. Шу боис ҳам у дам олиш хоналарини доимо озода тутиш, болалар ётадиган чойшабларни ювиб дазмоллашга жиддий эътибор беради. Айниқса, болалар овқатланадиган идиш-товоқларнинг тозалигидан доимо хабардор бўлиб туради. Шунинг учун ҳам бу боғчадаги болалар бардам ва соғлом ўсмоқда.

Саодат Сағдиеванинг ана шундай фидокорлигидан кичкинтойларнинг оналари ҳам беҳад мамнун бўлишаётир. Оналарнинг болалардан кўнгли тўқ бўлганидан "Умрингдан барака топ, Саодат" дейишмоқда.

Ҳамро ШОДИЕВ,
жамоатчи мухбир.

Хабарингиз борми?

1001 МАЪЛУМОТ

(Давоми. Боши ўтган сонда.)

Бизга энг яқин ва ёрқин юлдуз бўлмиш Центавр Альфаси Ердан 46 триллион километр узоқликда жойлашган.

Коинотда қанча Галактика борлиги номаълум. Галактикамизга энг яқин Галактикага етиш учун 2 миллион ёруғлик йили, узоғига эса триллионлаб ёруғлик йили керак бўлади. Ҳар бир Галактиканинг ўзида миллиардлаб юлдузлар бор.

Телескопсиз, инсон кўзи билан 6000 га яқин юлдузни кўриш мумкин.

Қуёш системасида 9 та сайёра бор, булар — Ер, Меркурий, Чўлпон (Венера), Миррих (Марс), Муштарий (Юпитер), Зуҳал (Сатурн), Уран, Нептун, Плутон.

Ҳисобларга кўра Қуёшдаги водороднинг ёниш жараёни яна 150 миллиард йил нур сочиб туришга етади.

Меркурийнинг диаметри — 4878 километр, Чўлпонники — 12.160 километр, Ерники — 12660 километр, Миррихники — 6780 километр, Муштарийники — 142.800 километр, Зуҳалники — 120.800 километр, Ураники — Ердан анча катта, Нептунники — 50.000 километр, Плутонники —3000 километр.

Чўлпон (Венера) Ерга энг яқин ва ёрқин сайёра, унинг юзасидаги ҳарорат Цельсий бўйича 460 даражага боради.

Ой— Ернинг йўлдоши бўлган сайёра, у 29,5 кеча-кундузда Ер атрофини бир марта тўлиқ айланиб чиқади. У ўз ўқи атрофида ҳам айланади. Ойдан Ергача бўлган масофа — 384.400 километр.

Ернинг массаси тахминан 5,976 секстиллион тоннани ташкил этади. Бу қанча деяпсизми? 5976 ёнига яна 21 та ноль ёзинг.

Шамолнинг тури кўп. У эсиш кучига қараб "Сабо", "Эпкин", "Ел", "Шабода", "Самум", "Тўфон", "Изғирин", "Бўрон", "Тайфун", "Муссон", "Пассат", "Қуюн", "Довул", "Торнадо", "Штил", "Циклон" каби ўнлаб турларга бўлинади.

Энг тез чўкаётган шаҳар Равеннадир. У сўнгги 80 йил ичида ярим метрча чўккан. Бу эса Венецияга қараганда икки баравар ортикдир.

Фил ўрмонларда шовқин-сурон билан юради деб айтишади. Ҳақиқатда эса бу баҳайбат жонивор қорни тўқ маҳалда тез ва бешовқин, ҳеч нарсани синдирмай юради.

(Давоми бор.)

Болалар спорти

КЕЛАЖАККА ҒАМХЎРЛИК

Фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албатта бахтли бўлишлари шарт.
Ислом КАРИМОВ.

Туманимизда вояга етмаганлар билан ишлаш борасида бир қатор ишлар амалга оширилиб келинмоқда. Кейинги пайтда олиб бораётган ишларимиз натижасида жиноятчиликнинг камайиши сезилмоқда. Туманимиз прокуратураси ҳузурида "Вояга етмаганларни қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш маркази" ташкил этилган бўлиб, унда туманимизда жойлашган 9 та қишлоқ фуқаролар йиғини, 42 та маҳалла, 44 та мактаб ва 3 та касб-ҳунар мактаблари ҳамда 2 та коллеждаги вояга етмаганлар тўғрисида барча маълумотлар йиғилган. Биз бу маълумотлар орқали ҳар қайси вояга етмаган ўспириннинг ўқиши, юриш туришидан хабардор бўлиш имкониятига эгамиз. Марказда вояга етмаганларнинг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлашга қаратилган барча қонунлар ва меъёрий ҳужжатлар мавжуд бўлиб, унга ташриф буюрган ҳар бир ўсмир бу манбалардан фойдаланиб, ўзининг ҳуқуқий билимини ошириши мумкин. Биз бу марказга вояга етмаганларни таклиф қилиб, улар билан суҳбатлар, тушунтириш ишларини олиб бормоқдамиз.

Сирдарё туманида болалар спортини ривожлантириш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилган. Бу борада Вазирлар Маҳкамасининг қарори асосида муайян ишлар амалга оширилаяпти. Болаларни спортга қизиқтириш мақсадида турли тадбирлар ўтказилмоқда. Булардан энг асосийси — Мустақиллигимизнинг 12 йиллигига бағишлаб яқинда вилоятимиз прокурорининг соврини учун вояга етмаганлар ўртасида "Турон" якка кураши бўйича мусобақа ташкил қилганлигимиз бўлди. Бу мусобақада 100 дан ортиқ ёш спортчилар иштирок этишди, улар 11 та вазн тоифасида мусобақа ғолиблиги учун кураш олиб боришди. Мусобақа ғолибларига Сирдарё вилоят прокурорининг ўринбосари Т.Сагатов совға ва дипломларни топширди.

Бу мусобақани ўтказишдан кўзда тутилган асосий мақсад, туманда ёшлар ўртасида рўй бераётган ҳар хил жиноятчиликнинг олдини олиш, болалар спортига алоҳида аҳамият бериш, ота-боболаримиз бой меросини сақлаб қолиш, кучли спортчиларни аниқлашдан иборат эди.

Туманимизда вояга етмаганларга оид қонунлар ижроси устидан мунтазам равишда текширишлар ўтказиб келинмоқда. Ўтган йилнинг шу даврига қадар 20 га яқин текширишлар ўтказилган бўлса, натижаларига кўра 9 та протест, 18 та тақдимнома, 25 та интизомий прокурор таъсир чоралари қўлланилди. Етказилган моддий зарарлар ихтиёрий равишда ундирилишига эришилди.

Умуман олганда вояга етмаганлар — бу бизнинг келажагимиз ҳисобланади. Уларнинг ўқиши, ҳар бир хатти-ҳаракати ота-она, маҳалла куй, қўни-қўшни диққат эътиборида бўлмоғи зарур. Улар ўртасида турли нохуш ҳолатларнинг олдини олиш барчамизнинг эзгу ишимиз ва энг асосий вазифамиз эканлигини асло унутмаслигимиз керак.

Адҳам ҚОДИРҚУЛОВ,
Сирдарё тумани прокурори.

СУРАТЛАРДА: "Турон" якка кураши бўйича ўтказилган мусобақалардан лавҳалар.

ҚАБОҲАТ

Суд очерки

ТАҚДИР ЁЗУҒИ ЭДИМИ? ЁХУД...

Эркин аканинг хонадони ўзига тинч, тўқ оила. Тадбиркорликнинг нонини узоқ йиллардан бери ҳалоллаб еб келаётган бу оила аъзоларини бутун қишлоқ аҳли ҳурмат қилади. Тирикчилик, рўзғор ташвиши билан бир неча йиллардан бери узоқ Россия шаҳарларига мева-сабзавот ташишади. Ўғли Анвар ёшлигидан отаси билан узоқ сафарларга чиқиб ўргангани боисми Мамлакат опа бу гал ҳам фарзандига оқ йўл тилаб дуойи жонини қилди.

Амакилари билан йўлга отланган Анвар волидаи муҳтарамаси, бувижони, фарзандлари, суюкли маҳбубаси билан хайрлашди. Отаси Эркин акани қучиб "Отажон, ўзингизни эҳтиёт қилинг", дея алоҳида тайинлар экан, кўнгли бу хайрлашув, видолашув эканлигини сезгандек бир қалқиб кетди...

Роҳат ая икки ўғил — Ўткир ҳамда Холбойни, жонидан-да ортиқ кўрувчи невараси Анваржонни кузатар экан, дуога қўл очди: "Ой бориб, омон қайтинглар, илоҳим"...Момонингда дил тубидан нимадир "шув" этиб кетгандек бўлди...Аммо бу хайрлашув қиёмат дийдорлашувидан дарак эканлигини ҳеч ким хаёлига келтирмас эди...

Анварнинг нигоҳларида инган меҳр тўла соғинч Мамлакат опа ва Эркин аканинг дил тубида то қиёмат муҳрланди. Энди келинларининг ёстиқдоши армон, фарзандларининг сўрови мунг тўла сукутга айланди.

Ёши бир жойга бориб қолган фарзанд, невара доғида адо бўлган Роҳат ая андуҳ уммонида юраги қонга тўлди. Бу нима? Тақдир ёзуғими ёки аччиқ қисмат кўргулигими? Эвоҳ, қодир. Таскинга сўз ожиз, қалам нотавон.

Ҳаёт — сирли ҳилқат. Унда яхшилик ва ёмонлик, эзгулик ва ёвузлик, разолат ва меҳр шундоққина ёнма-ён туришади. Баъзан эса ... Бу гал ҳам ёвузликнинг қўли баланд келиб юракларни тилка-пора қилиб кетди.

ОЙ БОРИБ, ОМОН ҚАЙТМАГАНЛАР

Аслида сўлим ёз тонги ажойиб. Саҳардан қушларнинг чуғури, қўй-қўзиларнинг маърashi қишлоққа хос манзара. Аммо бу тонг Шофиркон туманидаги Қурбонгли қишлоғида негадир ғайри-оддий юз кўрсатди. Гўё фалакни ғам ғубори чулғаб олгандек...

Туни билан мижжа қоқмаган Роҳат ая келини Мамлакатнинг сўлғин нигоҳларини зимдан кузатар экан, юраги безовта ура бошлади.

— Ҳа, келин, нима қилди? Тобингиз йўқми? — деди унинг кўнглига қўл солиб.

— Туни билан ухлай олмадим, ойижон. Ваҳимали тушлар кўриб қўрқиб чиқдим. Негадир ўғлингиз ҳам безовталаниб ётолмай чиқдилар...

Мамлакат опа дилида: "Сафардагилар бехатар келишсин, ишқилиб, дея ўтказди. Нонушта дастурхони бошида келинлар бу "сирли" тун ҳақида сўзлашаркан ҳамманинг кўнглида бир илинж. "Ой бориб, омон қайтишсин, илоҳим". Афсуски, узоқ сафарга кетган Анваржон, Холбой, Ўткир Ражабовлар ой бориб, омон қайтишмади.

Ёмон хабарнинг қаноти бор, дейишади. Ражабовларнинг фожиали ўлими ҳақидаги хунук хабар ҳам нафақат Кўрбонгли балки Шофиркон тумани, бутун вилоятга тарқалди.

Қишлоқ аҳли Роҳат буви хонадонига йиғилди. Ғам Эркин аканинг тоғдек қоматини дол қилди. Фарзанди Анваржон, укалари Ўткир, Холбойлар ҳақида келган хабардан юраги чил-чил синсада, ғамга тик боқди. Невараси ва ўғиллари йўлида кўзи тўрт бўлиб кутаётган волидайи муҳтарамаси, Анварни еру-кўкка ишонмай ардоқловчи умр йўлдоши Мамлакатхонга, бекларини кутиб нигоҳлари дарвозага тикилган бегойим келинлари, жону жигарларига Оллоҳдан сабр-бардош тилаб, йўлга отланди...

Россия ўрмонларида ваҳшийларча ўлдирилган Анваржон ва Холбойнинг жасади она тупроқ бағрига қўйилди. Бировга ёмонлиги тегмаган, фақат эзгулик йўлида хизмат қилган, ҳеч кимдан ёрдамини аямаган Ражабовлар хонадони бошига бундай кулфат оловини пуркаган, юракларини андуҳ уммонига чўктирган, разил, қабиҳ ниятли кишилар ким?

МАШЪУМ КУН

Муҳаббат, дўстлик, инсонийлик туйғулари миллат танламаганидек, жиноятнинг ҳам на тили, на миллати бор.

Оренбург. Орск шаҳри, 2002 йил 13 июнь. Машъум жиноят содир бўлган қора кун. Ёз фасли бўлишига қарамай, самодаги қуёш негадир эриниб бош кўтарди.Гўё қабоҳат ботқоғига ботган кимсалардан зарин нурларини аяётгандек...

Андрей чалқанча ётган жойида ўйга толди. "Нима қилсам бу қовоқбошнинг ғувуллаши қолар экан-а?.. Суякларимни биров уриб, эзиб ташлагандек зирқирашини-чи... Бу тақлид ётаверсам биров ма, Андрюша, мана бу бир дозалик "дори" сеники", ёки бир шиша арақни қўлимга тутқазиб, бир хуморингни ёз дермиди". У фикрларини жамлаб ўрнидан қўзғалди. Ака-ука Николай ва Алексей Егоровлар хонадонига келган Андрей Устинов улар билан биргалашиб "Балиқ ови" операциясини режалаштирди. Ҳаш-паш дегунча "балиқчилар" йиғилишди. Денис Пузтиков, Евгений Мокин, Андрей Краснов, Николай Кольдинлар ҳисобига жиноий гуруҳ таркиби кенгайди. Сувга тўр ташланди. Бироқ, ҳа деганда қармоққа балиқ илинмасди. Жиноятга мойил бу гуруҳга эса оддий бир баҳона керак эди. Қалбан сўқир, маънан мажруҳ бу тўда аъзоларидан бири "ов" турини ўзгартириш таклифи билан чиқди.

Николай Егоров бошқарувидаги УАЗ автомашинасида "ўлжа"излаб чиққан жиноятчилар аэропорт томон йўлга тушишди. Рўпараларидан КамАЗ-5320 русумли, 20Е9516 давлат белгили автомашина чиқиб қолди.

— Это узбекский номер. Я думаю у них что чего мы ишем есть, — деди шерикларига иршайиб Егор ва машина рулини Ражабовлар бошқариб келаётган, 14 тонна пиёз ортилган КамАЗ томон бурди. Жиноятчиларнинг қабиҳ ниятларидан бехабар Ўткир Ражабов УАЗикдан тушган малла сочнинг машинани тўхтатиш ҳақидаги буйруғини бажарди. Чунки қонун ҳимоячиси формаси кийиб олган, ЙПХ ходимининг махсус таёқчасини кўрган ҳар қандай киши ҳам шубҳаланмаслиги аниқ. Қолаверса, йўл қоидасини бузмаган, олиб кетилаётган юкнинг барча хужжатлари жойида бўлгач, иккиланиб ўтиришга не ҳожат.

Ўзини Омончилардан деб таништириб, ҳужжат кўрсатган жиноий гуруҳ аъзоларидан бири ҳакалак отган нафси хуморини ёзиш учун тезроқ мақсадга кўча қолди.

—"Гера есть"?—русча талаффузда сўради бирови.

— Нима дегани, у — ҳайрон бўлди уларнинг саволларига жавоб бераётган Ўткир Ражабов. Шу пайт орқа томонидан ўтмас қаттиқ металл билан келиб тушган кутилмаган зарб ҳайдовчини гангитиб ерга йиқитди.

КамАЗ салонидан мулоқотни кузатиб турган Холбой ҳамда Анвар Ражабовлар воқеага аниқлик киритиш мақсадида машинадан тушишди.

Улардан ҳам фақат бир нарса—гиёҳванд моддасини топиб беришни сўраётган 10 кишидан иборат бу жиноий гуруҳ одамийликни тамоман унутган эди. Бир марта хуморини ёзиш учун энг даҳшатли қотилликка бамайлихотир қўл уришди...

Қўл-оёқлари боғланган Ражабовлар жиноятчиларга тегишли УАЗда ўрмонзорга олиб келинди. Чунки жиноятчиларга одамлар нигоҳидан панароқ жой керак эди. Ҳайвоний важоҳати зўрайган "рекет"чилар қуроллангани боис Ражабовлар уларга бас келолмасди. Бу ноҳақлик, разолат алп келбатли уч навқирон йигитнинг ғурурини поймол этиб, руҳан эза бошлади.

Қўл-оёқ, қовурға суяклари синган, юз, бўйин томирлари кесилган Анваржон қийноқлар натижасида ҳаёт билан видолашди. Қонга беланган ака-ука Ўткир ҳамда Холбойнинг ҳам оёқ-қўллари сим билан боғланди. Юз-кўзлари елимли лента ("скоч") билан ўраб ташлашди. Бўйинларига оғир харсанг тошлар осишиб, Андрей Устинов, Денис Пузыков, ака-ука Егоровлар, Евгений Мокин каби разолатга юз тутган кимсалар Ражабовларни бирин-кетин Урал дарёсига чўктиришди.

— Принеси бензин! Зажигай машину..., — бақирди гуруҳ бошлиғи. Жиноий режа асосида қўлга киритилиши лозим бўлган гиёҳванд модда топилмагач, ҳафсаласи пир бўлган жиноятчилар қора қилмишларини изсиз йўқотмоқчи бўлишди. Ўша туни билан ўрмон ичида ловуллаган алангадан тонгга яқин қуруқ темир-терсак қолди, холос.

Миллатимиз, динимиз, ирқимиздан қатъий назар инсоният Одам Ато, Момо Ҳаво фарзандлари-ку, ахир! Наҳотки, инсон, одамзот шу қадар тубан кетса! Наҳотки, инсон қиёфасидаги бу малъунлар кўксида юрак эмас, совуқ тош битган бўлса?!

Дарё тубига чўкиб кетаётган Анваржоннинг руҳи арши аълода... Ҳозиргина дорилбақога риҳлат қилган Холбойнинг руҳи безовта... Биргина Ўткир тирик. Э, воҳ! Ватандан олисда, бегона тупроқда бу каби ўлим топиш нақадар оғир... Ажалга тан бераётган Ўткирни дарё остидан келган таниш овоз ўзига келтирди. "Қўлларингни бўшат... қўлингни еча оласан... Сен тирик қолишинг керак..."Ўткир қўрқинчли туш кўраётгандек кўзларини очди... Қўлларини ҳаракатга келтиргандй, боғич ечилиб кетди...

Ҳа, Ўткир Ражабовни бедор руҳлар ҳаётга қайтарди. Йўқса, олис сафарга кетиб дом-дараксиз йўқолган Ражабовлар бошига тушган фожеа сирлигича қолиб кетармиди?..

Бир кам дунё. Ҳаёт мисоли олис сафарга отланган карвон. Бир елкасида ғам-андуҳни, бир елкасида қувончу шодликни опичлаб ўтиб бораверади...

Роҳат ая, Мамлакат опа, Эркин ака, яқин қариндошлар Анваржону Холбойнинг ўғил-қизларида уларнинг камолини кўришади. Аммо юракларда битмас жароҳат қолдирган бу айрилиқ, бу қайғу сабабчилари толеси забун кимсалардир. Улар оталари соғинчидан митти кўнгли ўксиб қолган болаларнинг, умр йўлдоши ҳажрида ранги заъфарон келинларнинг, фарзанд доғида дили хун ота-онанинг, ғамда адо бўлган нуроний волиданинг қарғишига қолишмадими?..

Жиноятчилар қора қилмишларини қанча хаспўшлашмасин қонуннинг темир панжасидан қочиб қутула олишмади. Жиноят қилдингми, жазога мустаҳиқсан. Буни қилмиш-қидирмиш дейдилар...

Моҳира ШАКАРОВА,
"Адолат" мухбири.

МАШҲУР КИШИЛАР ҲАЁТИДАН

Бернард Шоу бир куни букинист дўконидан ўз пьесаларидан бирининг илк нашрини топиб олади.Китобда "Роберт Фоксга. Ҳурмат билан Бернард Шоудан" деган ёзув бор экан. Драматург китобни харид қилиб, уни яна Роберт Фоксга юборади. Бу гал аввалги ёзувнинг тагига янгиси илова қилинган эди:"Сизга бўлган ҳурматимни яна бир бора тасдиқлайман. Шоу".

Ҳаваскор композитор Моцартдан "Симфония қандай ёзилади?" деб сўрапти.

— Сиз ҳали ёш экансиз, балки баллада ёзишдан бошларсиз?-дебди Моцарт.

— Ўзингиз дастлабки симфонияларингизни ўн беш ёшда ёзгансиз-ку?

— Жуда тўғри — дебди Моцарт. — Лекин мен қандай ёзишни ҳеч кимдан сўрамаган эдим.

Бир ўртамиёна актёр Бернард Шоудан тавсиянома сўрапти. Шоу ёзиб берипти: "Бу актёр Гамлет, Ромео, Фердинанд ролларида ва пианино, флейта, бильярдда ўйнайди. Айниқса, охиргисида маҳорат билан ўйнайди".

Америка кинорежиссёри Джон Уэйн 1836 йилда Мексика билан Техас ўртасидаги уруш ҳақида "Аламо" деган фильм яратади. "Нью-Йорк пост" газетасининг ёзишича, бу фильмга йигирма миллион доллар харажат қилинган. Ҳолбуки, Мексика билан Техас ўртасидаги уруш бор-йўғи тўрт миллион долларга тушган экан.

Джек Лондон ваъда қилинган қўлёзмани вақтиданоширга жўнатмабди. Бесабр ношир телеграмма йўллапти: "Жаноб Лондон! Яқин йигирма тўрт соат ичида ҳикоянгиз қўлимга етиб келмаса, мен ўз қўлларим билан сизни ваъдангизни бажаришга мажбур қиламан. Огоҳлантириб қўяй — мен ўз ваъдамнинг устидан чиқаман".

Джек Лондон жавоб юборипти: "Афандим, агар фақат қўлларим билан иш юритадиган бўлсам, унда мен ҳамиша сўзимнинг устидан чиққан бўлардим".

Бир одам Бернард Шоудан сўрапти:

— Отангиз қошиқ бичиқчи бўлган, шекилли?

— Ҳа, шунақа.

— Унда нега сизни ҳам бичиқчи қилмади?

Бернард Шоу жилмайиб сўрапти:

— Сизнинг отангиз ким бўлган?

— Менинг отамми? Менинг отам, афандим, яхши тарбия кўрган олижаноб одам бўлган, — дебди бояги одам ифтихор билан.

— Унда нега у сизни ҳам яхши тарбия кўрган олижаноб одам қилмади?

Лондон меҳмонхоналаридан бирига тушган Марк Твен мусофирлар қайд қилинадиган дафтарда "Лорд Л. Хизматкори билан" деган ёзувни ўқиптида, "Марк Твен чемодани билан" деб ёзиб қўйипти.

Александр Дюма театрда асари биринчи марта саҳнага қўйилган драматург билан ёнма-ён ўтириб қолипти. Бир маҳал улар залда бир томошабиннинг ухлаб ўтирганини кўришипти. Дюма унга ишора қилиб, драматургга депти:

— Қара, асаринг нечоғлик муваффақият қозонди.

Орадан бир қанча вақт ўтиб, улар яна ёнма-ён ўтириб қолишипти. Бу гал Дюманинг асари қўйилаётган экан. Бу гал ҳам залда бир одам пинакка кетиб ўтирган экан. Драматург дарҳол писанда қилипти.

— Сенинг асарингнинг муваффақияти ҳам меникидан қолишмайди.

— Адашасан, — деб жавоб берипти Дюма.—Бу одам ўша кунги одам. Ҳали-ҳануз уйғонгани йўқ.

Газетанинг навбатдаги сони 17 октябрда чиқади.

● Спортимиз юлдузлари

НАРГИЗАНИНГ ОРЗУЛАРИ

У дадил ва тез юриб борарди. Кўзи йўлда, фикри эса бўлажак муҳим учрашувда эди. "Халқлар дўстлиги" ўйингоҳига кириб келдию негадир қадамини секинлатди. Айтмоқчи бўлган гапларининг ҳаммаси унга беъмани бўлиб туюлди.

Даб-дурустдан мен "Андижанка"да ўйнамоқчиман, деса калака қилишсачи? Ахир кимлар бу машҳур жамоага аъзо бўлишни хоҳламайди. Мен спортда танилган қиз бўлмасам. Кимдир мени тавсия ҳам қилмади-ку.

Наргиза жойида тўхтаб ортига қайтмоқчи бўлди. Шу пайт кўзи машқ қилаётган футболчи қизларга тушди. Уларга яқинроқ бориб, қизиқиб кузата бошлади. Машҳур Бош мураббий Мирон Димитрович Ким унга анча жиддий ва қаттиққўл бўлиб туюлди. Бу Наргизада қўрқинч эмас, ҳурмат уйғотди. Ниҳоят бош мураббийни ёнига боришга журъат этди.

Мирон Димитрович 18 ёшлардаги қизга келиши биланоқ эътибор қаратган ва зимдан кузатиб турганди.

— "Андижанка"да ўйнамоқчимисан, — деди бош мураббий. — Ўзи қаерликсан?

— Учқўрғонданман, —деди қиз шошиб.

— Қайси жамоада тўп сургансан?

— Учқўрғонда чим устида хоккей жамоасида ўйнаганман. Аммо футбол ўйнашни ёқтираман. Акам Илҳом Абдурасулов — футболчи. Маҳалладаги болалар билан ҳар куни футбол ўйнайман. "Андижанка" жамоаси футбол ўйнай бошлаганини билиб келдим. Илтимос, синаб кўринглар.

— Ҳа, нима, синасак-синаб кўраверамизда, — деди Мирон Димитрович.

Эртаси куни Наргиза ўз спорт кийимлари билан машғулотда ҳозир бўлди. Жисмоний тайёргарлик машқларини астойдил бажарди, ўзаро футбол ўйинларида ўзини кўрсатишга ҳаракат қилди. Машғулотдан сўнг у бош мураббий нима дейишини кутди. Мирон Димитрович индамади.

Наргиза эртаси, индинига ҳам Андижонга келиб, машғулотларда иштирок этди. Бироқ бош мураббий жиддий фикр билдирмади. Орадан бир ҳафта ўтди. Қиз ҳар куни Учқўрғондан Андижон шаҳрига қатнар, мураббийдан "дуруст ёки яхши" деган сўзлардан бошқа гап эшитмади. Наргизага гўё "Суймаганга суйканаётгандай" туюлди. Уйда ота-онасидан ҳам дашном эшитгач футбол ўйнашни тўхтатишга қарор қилди.

Бироқ, ғишт қолипдан кўчган эди. Мирон Димитрович Наргизада футбол ўйнаш қобилияти борлигини сезганди. У иқтидорли қизни топди ва "Андижанка"га қабул қилди. Албатта Наргиза Абдурасулова бирдан жамоанинг тўлақонли аъзосига айланмади. Унинг техник, тактик ва жисмоний тайёргарлиги бўйича анча ишлашга тўғри келди. Аммо қиз орадан ҳеч қанча ўтмай "Андижанка"нинг лидерига айланди. У уч карра Марказий Осиё чемпионатининг ғолиби, Финландия, Хитой Тайпе, Тайиландда ўтказилган Осиё аёллар футбол жамоаларининг чемпионатлари иштирокчисидир.

Наргизанинг рақиб дарвозасига киритган биринчи тўпи Карагандада Марказий Осиё мамлакатларининг чемпионатида содир бўлди. чемпионатда Бишкекнинг "Элдарадо" ва "Андижанка" ўйини борарди. Ҳисоб 1:1. Андижонликлар яна бир тўп урсалар чемпионлик нақт. Наргиза Абдурасулова киритган тўп ўйинда бурилиш ясади. "Андижанка" ўйин якуни бўйича 3:1 ҳисобида ғолиб чиқди.

Наргиза ўша ўйиндан сўнг деярли ҳар бир учрашувнинг қаҳрамонига айланди. У қайси бир ўйинда бўлмасин рақиб дарвозасига тўп киритмай қўймайди. Баъзида 2-3 ҳатто олтита тўпни рақиб дарвозасига йўллайди.

— Ўтган йилги Республика чемпионатида рақиб дарвозасига 103 тўп киритган эдим, — дейди у. — Бу йил ҳосил бироз камроқ бўлди. 86 тўп йўлладим.

— Бўш пайтларингизда нималар билан шуғулланасиз? — дедим унга.

— Мусиқани ёқтираман. Ўзим ҳам пионино чалиб, ашула айтаман. Футболчи бўлмаганимда хонанда бўлардим. Балиқ овини ёқтираман. Жамоадошларим билан тез-тез балиқ овлагани бориб турамиз.

— Орзуларингиз?

— Инсон умрининг мазмуни севиш, оила қуриш, фарзанд кўриш. Кўнглимдаги борини яширишни ёқтирмайман. Орзуим яхши бир йигитни учратиш, бир хонадонга яхши келин бўлиш. Баъзилар бу гапимдан кулишлари мумкин. Хўш, бу орзунинг нимаси ёмон. Кўпинча иқтидорли қизлар умрини фанга, санъатга, спортга бағишлаб, оналик туйғусини билмай ўтадилар. Ўйлайманки, бундай қисматдан мени Аллоҳнинг ўзи асрайди.

— Суҳбат учун раҳмат! Орзуларингизга етинг! Сизни "Андижанка" жамоасининг 7-бор Республика чемпиони бўлганлиги билан чин қалбдан табриклаймиз.

Тўлқин СИДДИҚ,
"Адолат" мухбири.

Аёллар футболи бўйича Ўзбекистон миллий чемпионати

"АНДИЖАНКА" ЯНА ЧЕМПИОН

"Андижанка"ни аёллар футболи бўйича Ўзбекистон миллий чемпионати ғолиби бўлишига ўрганиб қолганмиз. Бу йил ҳам шундай бўлди. Тошкент шаҳридаги Марказий армия спорт клуби ўйингоҳида ўтказилган чемпионатнинг сўнгги турида андижонлик футболчи қизлар самарқандликларни 9:0, наманганликларни 2:0, жиззахликларни 5:0, бухороликларни 3:0, каршиликларни 3:0 хисобида мағлуб этишиб, яна олтин медалга сазовор бўлдилар.

Жамоа тўпурари Наргиза Абдурасулова рақибалари дарвозасига киритилган 22 тўпдан 19 тасининг муаллифдир. чемпионат давомида эса жамоанинг киритган тўпи 86 тани ташкил этди. Дарвозабонлар Ойдин Турдиматова (асосий), Юля Аҳмедова чемпионат давомида атиги 4 тўпни ўтказиб юборишди. "Андижанка" ютуғида бутун жамоанинг ҳиссаси бор.

Жамоа бош мураббийси — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган мураббий Мирон Димитрович Ким биз билан суҳбатда ютуқлар билан ҳаволанмай, жамоага ўринбосарлар тайёрлаш масаласига жиддийроқ киришиш зарурлигини уқтирди.

— Аёллар футболи олимпиада туридан жой олган, — деди у. — Келаси йилдан "Баркамол авлод", "Умид ниҳоллари", "Универсиада" спорт ўйинларида ҳам қизлар футбол жамоалари беллашиши режалаштирилмоқда. Унга ҳозирданоқ тайёргарлик кўриш, янги истеъдодларни топиш, футбол жамоаларини шакллантириш зарур.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ
ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Т.О.ДАМИНОВ, А.Ғ.ҒУЛОММАҲМУДОВ, А.ЖЎРАБОЕВ, Р.Р.ҲАЙДАРОВ, К.РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Б.ТОШЕВ, Р.М.АЗИМОВ, Т.И.ЭРГАШЕВ, А.МАМАЖОНОВ, Ў.Ф.ЖЎРАЕВ, М.Б.РАҲМОНОВ, Н.НУРМАТОВ, Д.Ғ.ТОШМУҲАМЕДОВА, З.Т.ТЎРАҚУЛОВ (ўз мухбир).

Мулоқот учун телефонлар:
Қабулхона — 136-53-14
Факс: (8.371) 133-41-89
Хатлар бўлими — 136-55-96.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г— 900, Адади 2030 Ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Саҳифаловчи — Аслиддин БЎРИЕВ | Навбатчи— Шерали ОТАБОЕВ

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти—20.00.

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади. t Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. ● Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. ● Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди.